

16ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

21 ΠΛΑΝΟ

2014 #279

Ο ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΟΥ ΘΑΡΡΟΥΣ

Άλμα από το τείχος που προστατεύει από τη θάλασσα την πόλη Άκα, στα παράλια του Ισραήλ, την οποία οι Παλαιστίνιοι κάτοικοί της επιμένουν να θεωρούν πατρίδα τους. Καλύτερα είναι να βουτήξεις των Πάτρικ Στούαρτ, Μούνα Στούαρτ, Τζίνα Αντζελόουν.

THESSALONIKI
INTERNATIONAL
FILM FESTIVAL
www.filmfestival.gr

16TH THESSALONIKI DOCUMENTARY FESTIVAL

FANME

SPONSOR OF THE AUDIENCE AWARDS

Fischer
PILSENER BEER

[facebook.com/FischerBeerGreece](https://www.facebook.com/FischerBeerGreece)

Enjoy responsibly

Η ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
 Ο Κλοντ Λανζμάν. Ένας από τους σημαντικότερους ντοκιμαντερίστες όλων των εποχών, με τη νέα ταινία του, *Ο τελευταίος των αδίκων*, απαντά οριστικά στη Χάνα Άρεντ: ο Άντολφ Άιχμαν δεν ήταν καλός υπάλληλος, θύμα της «κοινοτοπίας του κακού». Ήταν συνειδητός ναζιστής εγκληματίας.

EDITORIAL του Ηλία Κανέλλη

Το Ολοκαύτωμα και η αλήθεια

Η εφημερίδα του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης

Ειδική έκδοση για το 16ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης

№ 279 [19/3/2014]

Διευθυντής σύνταξης: Ηλίας Κανέλλης

Αρχισυντάκτης: Δημήτρα Νικολοπούλου

Συντονισμός ύλης: Γκέλυ Μαδεμλή

Σύνταξη: Ελένη Ανδρουτσοπούλου, Δημήτρης Κερκινός, Αλεξάνδρα Κόλια, Γιώργος Κρασσακόπουλος, Μαρία Παπαδάκη, Αγγελική Πέτρου, Τζωρτίνα Σερπιέρη, Θάνος Σταυρόπουλος, Έλενα Χρηστοπούλου

Υπεύθυνη αγγλικών σελίδων: Έλενα Χρηστοπούλου

Φωτογράφος: Βασίλης Βερβερίδης (MOTIONTEAM)

Κόμικς: Τάσος Ζαφειριάδης, Λουκάς Τσουκνίδα, Πέτρος Χριστούλιας

Παραγωγή: BLENDER SKG COMMUNICATIONS S.A.

Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης

Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο: Δημήτρης Εϊπίδης

Ο Κλοντ Λανζμάν είναι ένας θρύλος. Το *Shoah*, η οκτάωρη βασισμένη σε μαρτυρίες ταινία του για το Ολοκαύτωμα, σύμφωνα με τον Πιέρ Βιντάλ-Νακέ, θεωρείται (θεωρούνταν, έως την κυκλοφορία του βιβλίου του ιστορικού Σαούλ Φριντλντέρ, *Η ναζιστική Γερμανία και οι Εβραίοι*), το μόνο ιστορικό έργο γύρω από τη γενοκτονία που θα μπορούσε πραγματικά να επιζήσει στον χρόνο.

Μυθιστορηματικό πρόσωπο ο ίδιος, διακρίνεται για τη μεθοδικότητα της δουλειάς του και τις στέρεες απόψεις του, αποτέλεσμα συστηματικής, διεισδυτικής, απροκατάληπτης έρευνας.

Ο Άντολφ Άιχμαν ήταν ο αρχιλογιστής του Ολοκαυτώματος, ο αποτελεσματικός υπάλληλος του Ράιχ που έστειλε τους ανθρώπους στους θαλάμους αερίων. Ήταν, δηλαδή, ο αξιωματούχος των Ες Ες, επικεφαλής της διεύθυνσης Εβραϊκών Υποθέσεων στο Διοικητήριο, αρμόδιος για τις εκτοπίσεις εβραϊκών πληθυσμών από τη δυτική Ευρώπη, τη Γερμανία, τη Σλοβακία, την Ουγγαρία, την Ελλάδα, με τελικό προορισμό τα στρατόπεδα θανάτου. Απήχθη από τις μυστικές υπηρεσίες του Ισραήλ το 1960, δικάστηκε στην Ιερουσαλήμ, καταδικάστηκε και εκτελέστηκε το 1962.

Η Χάνα Άρεντ (1906-1975) ήταν μια μαχητική διανοούμενη, που βρέθηκε, το 1961, απεσταλμένη του περιοδικού *New Yorker*, στην Ιερουσαλήμ για να παρακολουθήσει και να γράψει ένα κομμάτι για τη δίκη του Άιχμαν.

Παρακολουθώντας μέρος της δίκης, υποστήριξε, στο βιβλίο *Ο Άιχμαν στην Ιερουσαλήμ. Μια έκθεση για την κοινοτοπία του κακού* (στα ελληνικά, στις εκδ. Νησίδες), τη θέση ότι ο Άιχμαν ήταν απλώς ένας διαμεσολαβητής ανάμεσα στη ναζιστικής έμπνευσης απόπειρα εξάλειψης των Εβραίων και στον μηχανισμό εκτέλεσης του σχεδίου, ένας άνθρωπος που απλώς έκανε την (απεχθή) δουλειά του. «*Το ανησυχητικό με τον Άιχμαν*», σημειώνει, «*ήταν ακριβώς ότι, όπως πολλοί, δεν ήταν ανώμαλος ούτε σαδιστής, αλλά τρομακτικά φυσιολογικός*». Κατά την άποψη αυτή, ο Άιχμαν ήταν, απλώς, ένα πειθήνιο γρανάζι ενός τερατώδους μηχανισμού, ένα γρανάζι υποταγμένο στην «κοινοτοπία του κακού».

Ο Κλοντ Λανζμάν, στη νέα ταινία του, *Ο τελευταίος των αδίκων*, που προβάλλεται στο 16ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης, επιστρέφει στη θέση της Άρεντ για να την αποδομήσει απολύτως. Όχι θεωρητικά, αλλά ανατρέποντας με μαρτυρίες και στοιχεία την κυρίαρχη θέση της. Ο Λανζμάν αποκαλύπτει τον ουσιαστικό ρόλο του Άιχμαν στην κατάρτιση και την εκτέλεση των σχεδίων της Τελικής Λύσης, της εξόντωσης των Εβραίων, θέτοντας χωρίς περιθώρια αμφισβητήσεων τέλος στην προσέγγιση της Χάνα Άρεντ. Ο Άιχμαν, λέει η ταινία, δεν ήταν ένας τυπικός γραφειοκράτης, δεν ήταν θύτης και θύμα ταυτόχρονα της κοινοτοπίας του κακού. Ήταν ένας συνειδητός ναζί, μια ολοκληρωμένη και πλήρως καταρτισμένη εγκληματική προσωπικότητα με συνειδητή δράση.

Ο Λανζμάν είναι ένας σπουδαίος εκπρόσωπος του ντοκιμαντέρ. Γι' αυτόν, προέχει η τεκμηρίωση. Όλη του τη ζωή εργάστηκε μεθοδικά για την τεκμηρίωση των αιτιών και των εγκλημάτων του Ολοκαυτώματος. Επειδή, χωρίς τη μαρτυρία, την καταγραφή και την έκθεση του γεγονότος, η μνήμη ατονεί και χάνεται, υπόκειται στις διαστρεβλώσεις και τις αναθεωρήσεις, στη στρεψοδικία των ιδεολογικών αντιπάλων και στη λήθη που φέρνει ο χρόνος.

Η Ελλάδα, πολύ αργά, ανακάλυψε και έχει αποδεχθεί την εξαφάνιση, σχεδόν, των εβραϊκών κοινοτήτων της και της συνεισφοράς τους στον πολιτιστικό πλούτο, στην κοινωνική και την οικονομική ζωή της χώρας. Μόλις προχθές, στις 16 Μαρτίου, πολίτες της Θεσσαλονίκης πορεύτηκαν βουβά ως τον σιδηροδρομικό σταθμό, ακριβώς 71 χρόνια μετά την αναχώρηση του πρώτου τρένου με φορτίο Εβραίους της πόλης για το στρατόπεδο Άουσβιτς-Μπίρκεναου – εκεί όπου πέθαναν σχεδόν όλοι. Η πόλη έχει αρχίσει να αναμετρείται με το ανεπούλωτο τραύμα της απώλειας του πολυπολιτισμικού παρελθόντος της. Στη συνειδητοποίηση αυτή, το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ έχει συμβάλει καθοριστικά – και θα συνεχίσει να συμβάλλει. Γιατί το βασικό όπλο των ενεργών πολιτών είναι πάντα η ζωντανή μνήμη. Και είναι ζωτικό για τη Θεσσαλονίκη να θυμάται την παράδοση της ανοιχτής κοινωνίας, που υπήρξε, και σήμερα διεκδικεί.

@filmfestivalgr
 ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
 ΣΤΟ TWITTER

Όταν βραβεύεται μια ελληνική εταιρεία,
βραβεύεται ολόκληρη η Ελλάδα.

ΑΕΓΕΑΝ.
Καλύτερη Περιφερειακή Αεροπορική Εταιρεία της Ευρώπης
για τρίτη συνεχόμενη χρονιά.

Best Regional Airline
Europe 2009

Best Regional Airline
Europe 2011

Best Regional Airline
Europe 2012

Best Regional Airline
Europe 2013

A STAR ALLIANCE MEMBER

AEGEAN

ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΓΗΣ

Η σχέση του ανθρώπου με τη φύση και γενικότερα με το περιβάλλον είναι θέμα για τον κινηματογράφο ήδη από τις απαρχές του. Σε μια εποχή που ο «κύριος-και-κάτοχος-της-φύσης» (κατά μια έκφραση του Κούντερα) προβληματίζεται όλο και πιο έντονα για την ανάγκη προστασίας του πλανήτη από τις αναπόφευκτες συνέπειες της προόδου, το οικολογικό ντοκιμαντέρ ανθίζει σε κάθε γωνιά της Γης. Πολιτικό, διεκδικητικό, καταγράφει τις εκατοντάδες μάχες συνειδητοποιημένων πολιτών να προστατεύσουν το σπίτι τους. Μερικές από τις εικόνες με αυτή την ταυτότητα παρουσιάζονται στην ενότητα «Περιβάλλον» του Φεστιβάλ.

της Έλλης Θεοχάρη

Το ντοκιμαντέρ του Έντγκαρ Χάγκεν **Ταξίδι στο πιο ασφαλές μέρος του κόσμου** εξετάζει τους περιορισμούς και τα προβλήματα μιας παγκόσμιας διαδρομής με στόχο την εξεύρεση ενός τελικού χώρου ταφής πυρηνικών αποβλήτων. Υπάρχει ένα μέρος που είναι το «ασφαλέστερο» στον πλανήτη για να αντέξει το βάρος των υψηλής επικινδυνότητας ραδιενεργών αποβλήτων; Κι αν ναι, ποιος εγγυάται ότι θα παραμείνει ασφαλές και στο μέλλον;

Ελβετία, Γερμανία, Κίνα, Αμερική, Ηνωμένο Βασίλειο, Αυστραλία, Σουηδία, Νέο Μεξικό, Ιαπωνία - και πάλι από την αρχή. Για 35 χρόνια, οι εμπειρογνώμονες ερευνούν ασφαλείς γεωλογικά περιοχές σε όλο τον κόσμο για να βρουν το σημείο όπου θα γίνει το τελικό αποθετήριο. Το ρίσκο είναι μεγάλο. Όπως και το πρόβλημα. Ο σκηνοθέτης γίνεται συνταξιδιώτης σε μια αναζήτηση με βασικό ερώτημα το «πού» και προορισμό το ασφαλέστερο σημείο στον κόσμο για την ταφή των πιο επικίνδυνων αποβλήτων.

Το σίγουρο είναι ότι σ' αυτό το ταξίδι ο προορισμός γίνεται στόχος, καθώς η επίτευξή του συνδέεται με την επίλυση ενός από τα μεγαλύτερα προβλήματα της ανθρωπότητας. Κάτι που λειτουργεί αντίστροφα στην περίπτωση των ντοκιμαντέρ, όπου στόχος είναι το ίδιο το ταξίδι. Η αναζήτηση, η περιέργεια, ο προβληματισμός, ακόμα και η πρόκληση που μπορεί να λειτουργήσει σαν αντιδραστήρας εγρήγορσης και διαρκούς έρευνας.

Με τα υλικά αυτού του αντιδραστήρα είναι φτιαγμένα μερικά από τα πιο αξιόλογα ντοκιμαντέρ της ενότητας **Περιβάλλον** του 16ου Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης. Ιστορίες δυνατές, συγκινητικές και ιδιαίτερες, που άλλοτε αλλάζουν τη ζωή ενός ανθρώπου και άλλοτε αλλάζουν

τη μοίρα μιας ολόκληρης κοινωνίας.

Το **Καλύτερα είναι να βουτήξεις**, αποτυπώνει το πνεύμα των Αράβων κατοίκων της πόλης Άκα, στα παράλια του Ισραήλ, και της παράδοσή τους να βουτάνε στη θάλασσα από την προκυμαία, που για χρόνια τους προστάτευε, ως έκφραση αυτοδιάθεσης.

Στο **Μπράντοκ, Αμερική**, στην πόλη που φιλοξένησε καιρία γεγονότα τα οποία διαμόρφωσαν σε μεγάλο βαθμό την αμερικανική ιστορία -από μια σημαντική μάχη που οδήγησε στην αμερικανική επανάσταση ως τη δημιουργία του πρώτου χαλυβουργείου- η ιστορία εστιάζει στην πάλη της πόλης να επανεφεύρει τον εαυτό της.

Το **Αδειάζοντας τον ουρανό** χρονογραφεί την ανεξέλεγκτη λαθροθηρία αποδημητικών πτηνών στη Νότια Ευρώπη που σφαγιάζονται κατά μυριάδες έναντι μεγάλων ποσών στη μαύρη αγορά. Μια ομάδα ανθρώπων απ' όλη την Ευρώπη διεξάγει έναν μυστικό πόλεμο ενάντια στους λαθροθήρες, ελευθερώνοντας όσο περισσότερα πουλιά είθαι δυνατόν.

Τον Αύγουστο του 1970, αγρότες που ζούσαν γύρω από τη λίμνη Μίβατν μαζεύτηκαν και ανατίναξαν ένα φράγμα για να σώσουν τη γη τους, την πολύτιμη λίμνη και τον ποταμό Λαξά, που είναι γεμάτος σολομούς. Ήταν η πρώτη φορά που πολίτες, **Οι αγρότες του Λαξά**, ξεκίνησαν μια μάχη εναντίον της κατασκευής φραγμάτων και την κέρδισαν, γεγονός που σηματοδότησε το ξεκίνημα του οικολογικού κινήματος στην Ισλανδία.

Παραλληλίζοντας τον κύκλο της ζωής με τον κύκλο του νερού, το ντοκιμαντέρ **Η γυναίκα και το νερό** εγείρει ένα από τα ζητήματα που θα μας απασχολεί όλο και πιο συχνά στο μέλλον. Ποιος έχει δικαίωμα στο νερό όταν αυτό σπανίζει;

Στον **Αγώγ** παρουσιάζεται η εικόνα

της Ευρώπης του σήμερα, από την άγνοια της Σιβηρίας με τους ατέλειωτους χειμώνες, μέχρι τον Βισκαϊκό Κόλπο, όπου ακόμα και οι νόμοι της φύσης διαμορφώνουν εντελώς διαφορετικά μοντέλα για την ανθρώπινη ύπαρξη.

Στη **Λευκή γη** απεικονίζεται η ιστορία μιας πετρελαϊκής έκρηξης, μέσα από την ιδιαίτερη ματιά τριών παιδιών και μιας μετανάστριας μητέρας που αντιμετωπίζουν θαρραλέα έναν σκληρό χειμώνα, εξερευνώντας τις έννοιες της αθωότητας, του σπιτιού και του αμερικανικού ονείρου.

Στον **Χειμώνα** σκιαγραφείται το πορτρέτο μιας εποχής, ένα ταξίδι μέσα απ' τη Βόρεια Ρωσία και τη Σιβηρία, μέσα από τα συναισθήματα και τις σκέψεις των ανθρώπων που πρέπει να αντεπεξέλθουν σ' ένα από τα πιο σκληρά κλίματα του πλανήτη. Σ' αυτά τα απόμακρα μέρη, άνθρωποι και φύση γίνονται κομμάτια ενός αρχέγονου και απρόβλεπτου σεναρίου, που γίνεται στοχασμός πάνω στη μοίρα, την προσαρμογή και τους αμετάκλητους κύκλους της ύπαρξης.

Μερικές φορές μοιάζει σχεδόν ακατόρθωτο να βγεις από ένα αδιέξοδο. Κι όμως, αρκεί να διαλέξεις μια άλλη κατεύθυνση. Ίσως τελικά ένα από τα πιο ασφαλή μέρη στον κόσμο να είναι τα ίδια τα ντοκιμαντέρ που τολμούν να παρατηρούν και να ερευνούν σε κάθε γωνιά του πλανήτη, με κάθε τρόπο, πέρα από κάθε εμπόδιο, επιμένοντας να διηγούνται την ιστορία χωρίς περιττά περιτυλίγματα και καταφέροντας να κινητοποιούν την κριτική διάθεση των θεατών, προκαλώντας τη σκέψη τους με έναν μοναδικό τρόπο λειτουργικής εμπνευσης.

Αν υπάρχει ένα μέρος στον κόσμο που είναι το πιο ασφαλές, τότε προσθεθείτε! Το ταξίδι συνεχίζεται!

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΝΙΚΟΛΑ ΦΙΛΙΜΠΕΡ

ΕΡΜΗΝΕΥΟΝΤΑΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

«Πολύ συχνά, το ντοκιμαντέρ απορροφάται από το ρεπορτάζ, από τη δημοσιογραφία. Με την πρόφαση πως δείχνουν την πραγματικότητα εκλαμβάνουν αυτά που βλέπουν στην οθόνη για την αλήθεια. Αλλά η μεταφορά όσων έχεις δει είναι πάντα μια υπόθεση της ερμηνείας τους». Το τιμώμενο πρόσωπο του 16ου Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ εξηγεί το βασικό μυστικό της δουλειάς του: την αποκαλυπτική ματιά στα πράγματα και την ερμηνεία των δεδομένων της πραγματικότητας.

Συνέντευξη στον **Δημήτρη Κερκινό**

Το έργο σας καλύπτει μια ευρύτατη θεματολογία. Ποιος είναι ο ιστός που συνδέει τα ντοκιμαντέρ σας; Όντως, οι ταινίες μου εξερευνούν ποικιλία ερωτημάτων και θεμάτων. Νομίζω, όμως, πως αυτό που τις ενοποιεί είναι το ζήτημα της γλώσσας. Από τη *Φωνή του αφέντη του*, που παρουσίαζε τον λόγο των μεγάλων αφεντικών, μέχρι τη *Νενέτ* όπου ο ήχος είναι εντελώς εκτός κάδρου, περνώντας από τη *Χώρα των κωφών*, στο *Παραμικρό*, στο *Να είσαι και να έχεις*, ακόμα και στο *Πίσω στη Νορμανδία*, μπορούμε να δούμε τις περισσότερες ταινίες μου σαν παραλλαγές πάνω στο λόγο και τη γλώσσα. Δεν είναι λοιπόν περίεργο που το θέμα του ήχου κατέχει πρωτεύουσα θέση στο έργο μου. Προσθέτω ότι για μένα το ζήτημα δεν είναι ποτέ να «πραγματευτώ ένα θέμα». Η προσέγγισή μου δεν είναι διδακτική και οι ταινίες μου δεν επικοινωνούν μια προϋπάρχουσα επιθυμία του να «θέλω να πω» κάτι. Για μένα, το θέμα είναι συχνά μια πρόφαση! Είναι η επιφάνεια. Είτε είμαι στο Λούβρο, σ' ένα σχολείο στην εξοχή, σε μια ψυχιατρική κλινική ή στο *Σπίτι του ραδιοφώνου*, το ζήτημα είναι για μένα το ίδιο: επιδιώκω να κινηματογραφήσω τις διαφορετικές πλευρές της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Την ανθρώπινη κωμωδία, αν θέλετε.

Συγκρίνοντας την πρώτη ταινία σας (τη *Φωνή του αφέντη του*) που είχατε συν-σκηνοθετήσει με τον Ζεράρ Μορντιγιά, με το υπόλοιπο έργο σας, είναι εμφανές ότι η σκηνοθετική σας προσέγγιση και το στυλ έχουν διαφοροποιηθεί. Σε τι βαθμό η συνεργασία με έναν άλλο σκηνοθέτη αλλάζει το προσωπικό βλέμμα ενός ντοκιμαντερίστα;

Η ιδέα μιας ταινίας πάνω στην εξουσία, που θα έδειχνε πώς οι στόχοι καταγράφονται στο λόγο ορισμένων μεγάλων αφεντικών της βιομηχανίας (εκείνων της L'Oréal, της Thomson, της Elf, της IBM, της Saint-Gobain κ.λπ.) είναι μια κοινή ιδέα, δική μου και του Ζεράρ Μορντιγιά. Αν και είμαστε πολύ διαφορετικοί μεταξύ μας, όταν αρχίσαμε να δουλεύουμε πάνω στην ταινία συμφωνήσαμε αμέσως στα ουσιώδη. Δεν ξέρω να σας πω πώς επηρέασαμε ο ένας τον άλλο, μια και η ταινία έγινε σε πνεύμα διαλόγου, τόσο στα γυρίσματα, όσο και στη διάρκεια του μοντάζ. Στη διάρκεια της προετοιμασίας, περάσαμε πολύ χρόνο βλέποντας βιβλία με φωτογραφίες. Θαυμάζαμε κι οι δυο βαθύτατα τον Ουόκερ Έβανς, τον Μπιλ Όουενς και άλλους Αμερικανούς φωτογράφους, και κάπως έτσι ορίσαμε την αρχιτεκτονική του σχεδίου: θα κινηματογραφήσαμε τα αφεντικά (τη συμμετοχή στην ταινία των οποίων είχαμε εξασφαλίσει) με βάθος πεδίου, με ασπρόμαυρο φιλμ, στους χώρους και στα σκηνικά που θα επέλεγαν οι ίδιοι, παρατεταμένα, χωρίς τη διάθεση να τους διακόψουμε... Δεν θέλαμε να εμφανιστούμε ως οι αντίπαλοί τους, η αφετηρία μας δεν ήταν δημοσιογραφική. Η κριτική διάσταση της ταινίας προερχόταν από τις κινηματογραφικές μας επιλογές, από τα παρατεταμένα πλάνα, από την αυστηρότητα και τη σταθερότητα των πλάνων, και από την ηχώ στα πλάνα του εργοστασίου, τα οποία κινηματογραφήσαμε με τον ίδιο τρόπο, πολύ παρατεταμένα. Το ζήτημα της διάρκειας είναι σημαντικό. Από τη στιγμή, που κάθε χειρονομία, κάθε έκφραση, κάθε σιωπή αποκτά νόημα, ο θεατής έχει το χρόνο να δει αυτό που συμβαίνει, και αποκαθίσταται μέσα του η δυνατότητα μιας κριτικής επεξεργασίας.

Όπως βλέπουμε στις ταινίες σας *Η πόλη του Λούβρου*, *Ένα ζώο, πολλά ζώα*, αλλά και στο *Πίσω στη Νορμανδία*, προβάλλετε την κρυμμένη πλευρά των πραγμάτων. Τι σας γοητεύει στο κρυφό αυτό σύμπαν;

Το ότι κινηματογραφώ αυτό που αποκαλείτε «η κρυμμένη όψη των πραγμάτων» δεν σημαίνει για μένα ότι εκθέτω

την προσωπική ζωή ή την ιδιωτικότητα των ανθρώπων. Αντίθετα, μου αρέσει να στέκομαι σε κάποιες πλευρές της ανθρώπινης ζωής που ο κινηματογράφος συχνά παραμελεί, την εργασία και τις δυσκολίες με τις οποίες μας φέρνει αντιμέτωπος. Οι πρωταγωνιστές των ταινιών μου είναι σχεδόν πάντα στην φάση ολοκλήρωσης μιας εργασίας, μερικές φορές δύσκολης, για την οποία πρέπει να υπερβούν ορισμένα εμπόδια. Κι είναι γι' αυτό που, παρατηρώντας τους, αισθανόμαστε πολύ γρήγορα κατανόηση για το άτομό τους. Συμβαίνει με τους μαθητές του σχολείου στο *Να είσαι και να έχεις*, με τους συντηρητές και τους εργάτες στην *Πόλη του Λούβρου* και στο *Ένα ζώο, πολλά ζώα*, στα ζώα, με τους ασθενείς και τους φροντιστές τους στην ψυχιατρική κλινική όπου γύρισα το *Παραμικρό*, στο οποίο παρακολουθώ, μέρα με τη μέρα, τις πρόβες ενός θεατρικού θεάματος. Το ίδιο ακριβώς συμβαίνει και με το *Σπίτι του ραδιοφώνου*, που είναι κι αυτό μια ταινία βασισμένη σε εργαζόμενους. Σε όλες αυτές τις ταινίες, το αποτέλεσμα με ενδιαφέρει πολύ λιγότερο από την ίδια τη διαδικασία.

Αρκετά από τα ντοκιμαντέρ σας διακρίνονται για την ξεχωριστή τους ευαισθησία και για την ανθρωπολογική τους παρατηρητικότητα στον τρόπο που παρουσιάζουν την καθημερινότητα ιδιαίτερων κοινωνικών ομάδων, όπως οι κωφοί (στη *Χώρα των κωφών*), οι ψυχικά ασθενείς (*Το παραμικρό*) ή οι μαθητές και ο δάσκαλος ενός επαρχιακού μονοτάξιου σχολείου (*Να είσαι και να έχεις*). Μπορείτε να μας περιγράψετε τη μέθοδό σας;

Όταν κάνω μια ταινία, δεν έχει προηγηθεί έρευνα. Λέω συχνά πως όσο λιγότερα ξέρω τόσο καλύτερα αισθάνομαι. Αυτό σημαίνει πως κάθε ταινία εκκινεί από την άγνοιά μου, από τις ερωτήσεις και τις αμφιβολίες μου και όχι από μια πληθώρα πληροφοριών που έχω συγκεντρώσει εκ των προτέρων. Η έρευνα είναι η ίδια η ταινία! Σίγουρα, δεν είμαστε ποτέ εντελώς «παρθένοι», δεν ξεκινάμε απ' το μηδέν, ας πούμε, όμως, πως αν ήξερα πολλά, δεν θα είχα πια τη διάθεση να κάνω την ταινία. Αυτός είναι κι ο λόγος που προσπαθώ πολύ να διαφυλάξω την περιέργειά μου, την ορμή μου, να κρατήσω την όρεξή μου για το γύρισμα. Όπως σας είπα και προηγουμένως, στόχος μου δεν είναι να «πραγματοεύω ένα θέμα» αλλά να ριψοκινδυνεύσω σ' ένα κόσμο που μου είναι ξένος, να ριχτώ στο άγνωστο. Πάρτε παράδειγμα το *Να είσαι και να έχεις*: οι άνθρωποι νόμιζαν ότι θα περνούσα τρεις μήνες στην τάξη πριν αρχίσω να κινηματογραφώ, για να «εμποτιστώ» με το θέμα μου, αλλά και γιατί έτσι τα παιδιά θα κατέληγαν να ξεχάσουν την ύπαρξή μας. Έγινε, όμως, το τελειώς αντίθετο! Αρχισα να κινηματογραφώ από την πρώτη μέρα!

Τι σας έκανε να ασχοληθείτε ξανά με τους πρωταγωνιστές του *Πίσω στη Νορμανδία*; Το 1975, σε ηλικία 24 ετών, είχα την ευκαιρία να εργαστώ ως βοηθός σκηνοθέτη σε μια

πολύ ωραία ταινία του Ρενέ Αγιό που ονομαζόταν *Moi, Pierre Rivière, ayant égorgé ma mère, ma soeur et mon frère* (*Εγώ, ο Πιερ Ριβιέρ, που έσφαξα τη μητέρα μου, την αδερφή μου, και τον αδερφό μου*)... Η ταινία αυτή είχε έναυσμα μια αληθινή ιστορία, από το 1835, όταν ένας νεαρός αγρότης από τη Νορμανδία διέπραξε τριπλό φονικό το οποίο εξιστόρησε γραπτώς, όταν φυλακίστηκε, σ' ένα συνταρακτικό κείμενο. Η ταινία γυρίστηκε στη Νορμανδία, στην ίδια εκείνη περιοχή που είχε γίνει το έγκλημα ενάμιση αιώνα πριν, και ο Ρενέ Αγιό επέλεξε να εμπιστευτεί τους κύριους ρόλους όχι σε ηθοποιούς αλλά σε αγρότες της περιοχής. Καθώς ήμουν ο βοηθός, ανέλαβα να βρω τους κατάλληλους. Πέρασα έτσι πολλούς μήνες «χτενίζοντας» την περιοχή, πηγαίνοντας από το ένα αγρόκτημα στο άλλο, προκειμένου να βρω τους ερμηνευτές, προσπαθώντας να πείσω τους αγρότες, οι έννοιες των οποίων απείχαν έτη φωτός από τις δικές μας, να συμμετάσχουν σ' αυτή την περιπέτεια... Έτσι λοιπόν, τριάντα χρόνια μετά, το 2005, μου ήρθε η διάθεση να επιστρέψω στην ίδια περιοχή και να ξαναβρώ εκείνους τους άνδρες και εκείνες τις γυναίκες. Έτσι έγινε το *Πίσω στη Νορμανδία*.

Η Νενέτ είναι μια θηλυκιά ουραγοκόταγος - και την κάνετε σταρ. Η αντίθεση ανάμεσα στα σχόλια των επισκεπτών και στη στωική παρουσία της Νενέτ εκθέτει συχνά τους ανθρώπους και την άγνοιά τους. Γιατί επιλέξατε την τεχνική αυτή;

Ήθελα να κινηματογραφήσω τη Νενέτ μετωπικά, μέσα από το τζάμι του κλουβιού της, έτσι όπως τη βλέπουν οι επισκέπτες, και να στηρίξω την ταινία, σε όλη της τη διάρκεια, στην απόκλιση ήχου και εικόνας, έτσι ώστε να βλέπουμε τη Νενέτ χωρίς να την ακούμε ποτέ, μέσα από το τζάμι του κλουβιού της, και να ακούμε τους ανθρώπους χωρίς να τους βλέπουμε ποτέ. Ο ήχος είναι εντελώς εκτός κάδρου, δεν έχουμε ποτέ λήψη απ' την αντίθετη γωνία! Η ηχητική πάντοτε αναμειγνύει διάφορα είδη ομιλιών: τα αυθόρμητα σχόλια των επισκεπτών που περνούν - οικογένειες, ζευγάρια, τουρίστες από άλλες χώρες... Κατέγραψα όμως και τους φροντιστές να μιλούν, ιδιαίτερα τους παλιούς: έχουν δει τη Νενέτ να μεγαλώνει και γνωρίζουν την ιστορία της. Τέλος, προσκάλεσα φίλους διαφορετικών κατευθύνσεων και ηχογράφησα τις αντιδράσεις τους: μια ψυχαναλύτρια, έναν ηθοποιό, έναν καθηγητή σχεδίου και τους μαθητές του... Η Νενέτ είναι άρα μια ταινία λιγότερο για τη Νενέτ, και πιο πολύ για εμάς, τους ανθρώπους. Πίσω από το τζάμι της, η Νενέτ είναι ένας καθρέφτης. Μια επιφάνεια προβολής. Της αποδίδουμε όλων των ειδών τα συναισθήματα, τις προθέσεις, ακόμα και σκέψεις. Μιλώντας γι' αυτή, μιλάμε για τον εαυτό μας. Κοιτάζοντάς την περικλείουμε και τους εαυτούς μας στην εικόνα. Όμοια με τον Φλωμπέρ που αναφώνησε, «η μαντάμ Μποβαρί είμαι εγώ!» θα μπορούσα κι εγώ να πω, «η Νενέτ είμαι εγώ!» Είσαι εσύ.

ΚΑΝΩ ΤΙΣ ΤΑΙΝΙΕΣ ΜΟΥ ΞΕΚΙΝΩΝ- ΤΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΝΟΙΑ ΜΟΥ, ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΡΩ- ΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΜΦΙΒΟ- ΛΙΕΣ ΜΟΥ ΚΑΙ ΟΧΙ ΑΠΟ ΜΙΑ ΠΛΗΘΩΡΑ ΠΛΗΡΟ- ΦΟΡΙΩΝ ΠΟΥ ΕΧΩ ΣΥΓΚΕΝ- ΤΡΩΣΕΙ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕ- ΡΩΝ. Η ΕΡΕΥΝΑ ΕΙΝΑΙ Η ΙΔΙΑ Η ΤΑΙΝΙΑ!

Είμαστε εμείς! Κι ωστόσο δεν θα μάθουμε ποτέ τι σκέφτεται, ούτε αν σκέφτεται. Το μυστήριο παραμένει. Κατά βάθος, η Νενέτ είναι η ιδεώδης έμπιστη: κρατάει μυστικά. Κατά βάθος, είναι μια ταινία για το βλέμμα, για την αναπαράσταση. Μια μεταφορά του κινηματογράφου, και συγκεκριμένα του ντοκιμαντέρ, ως παγίδευσης και ως σύλληψης, γιατί το να κινηματογραφείς τον άλλον, σημαίνει πάντα ότι τον αιχμαλωτίζεις, τον κλείνεις σ' ένα κάδρο, τον ακινητοποιείς στο χώρο και το χρόνο.

Πόσο δύσκολο ήταν για σας να προσεγγίσετε έναν κόσμο που είναι γεμάτος ήχο, μέσα από την εικόνα, στην τελευταία σας ταινία, *Το σπίτι του ραδιοφώνου*;

Ένας απ' τους λόγους για τους οποίους τόσοι άνθρωποι -μεταξύ άλλων, κι εγώ- αγαπούν το ραδιόφωνο, έχει να κάνει με την απουσία των εικόνων, με τη μη ορατότητα των ανδρών και των γυναικών που εκφράζονται μέσα απ' αυτό, όπως και με τη μη ορατότητα των αμέτρητων τρόπων στους οποίους μας πηγαίνει. Η μη ορατότητα αυτή μας επιτρέπει να ταυτιζόμαστε φαντασιακά μ' αυτούς που μιλούν και μας κάνει, χωρίς ποτέ να φύγουμε απ' το δωμάτιό μας, να ταξιδέψουμε σ' όλη τη γη, σ' όλες τις θάλασσες, σ' όλες τις γωνίες της κοινωνίας, σ' όλες τις σφαίρες της σκέψης και της ανθρώπινης δραστηριότητας... Αυτός είναι και ο λόγος που, όταν μου ήρθε η ιδέα της ταινίας, σκέφτηκα καταρχάς πως ήταν πως ήταν μια πολύ κακή ιδέα: πώς να κινηματογραφήσει κανείς το ραδιόφωνο χωρίς να καταστρέψει το μυστήριό του; Στη συνέχεια έγινε πρόκληση! Όταν άρχισα το γύρισμα, ένιωσα αμέσως μεγάλη ευχαρίστηση! Ήμουν μέσα σ' ένα μελίσσι κι ήθελα να τα κινηματογραφήσω όλα! Ένιωθα ευχαρίστηση που κινηματογραφούσα όλα αυτά τα συγκεντρωμένα πρόσωπα, τα βλέμματα που ανταλλάσσονταν, την ένταση που κατακλύζει το στούντιο τη στιγμή του live και όλους αυτούς τους ανθρώπους που κάνουν το επάγγελμά τους με πάθος.

Είπατε κάποτε ότι η κινηματογραφική γλώσσα είναι μεταφορική. Πόσο δύσκολο είναι για ένα σκηνοθέτη ντοκιμαντέρ να δώσει πραγματική διάσταση στη γλώσσα αυτή;

Πολύ συχνά, το ντοκιμαντέρ απορροφάται από το ρεπορτάζ, από τη δημοσιογραφία. Με την πρόφαση πως τους δείχνουν τις πραγματικές καταστάσεις, τα πραγματικά πρόσωπα, οι άνθρωποι εκλαμβάνουν αυτά που βλέπουν στην οθόνη για την αλήθεια, την ωμή αλήθεια, χωρίς να αντιλαμβάνονται πως το να διηγείσαι, το να μεταφέρεις αυτό που έχεις δει είναι πάντα μια πράξη ερμηνείας. Το να κινηματογραφείς δεν είναι μόνο να αφηγηθείς το «πραγματικό», είναι να το διαμορφώνεις. Κατ' αυτή την έννοια μπορούμε να πούμε ότι το ντοκιμαντέρ είναι ένας άλλος τρόπος να κάνεις μυθοπλασία.

Μετάφραση: Ζωή-Μυρτώ Ρηγοπούλου

ΜΙΚΡΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

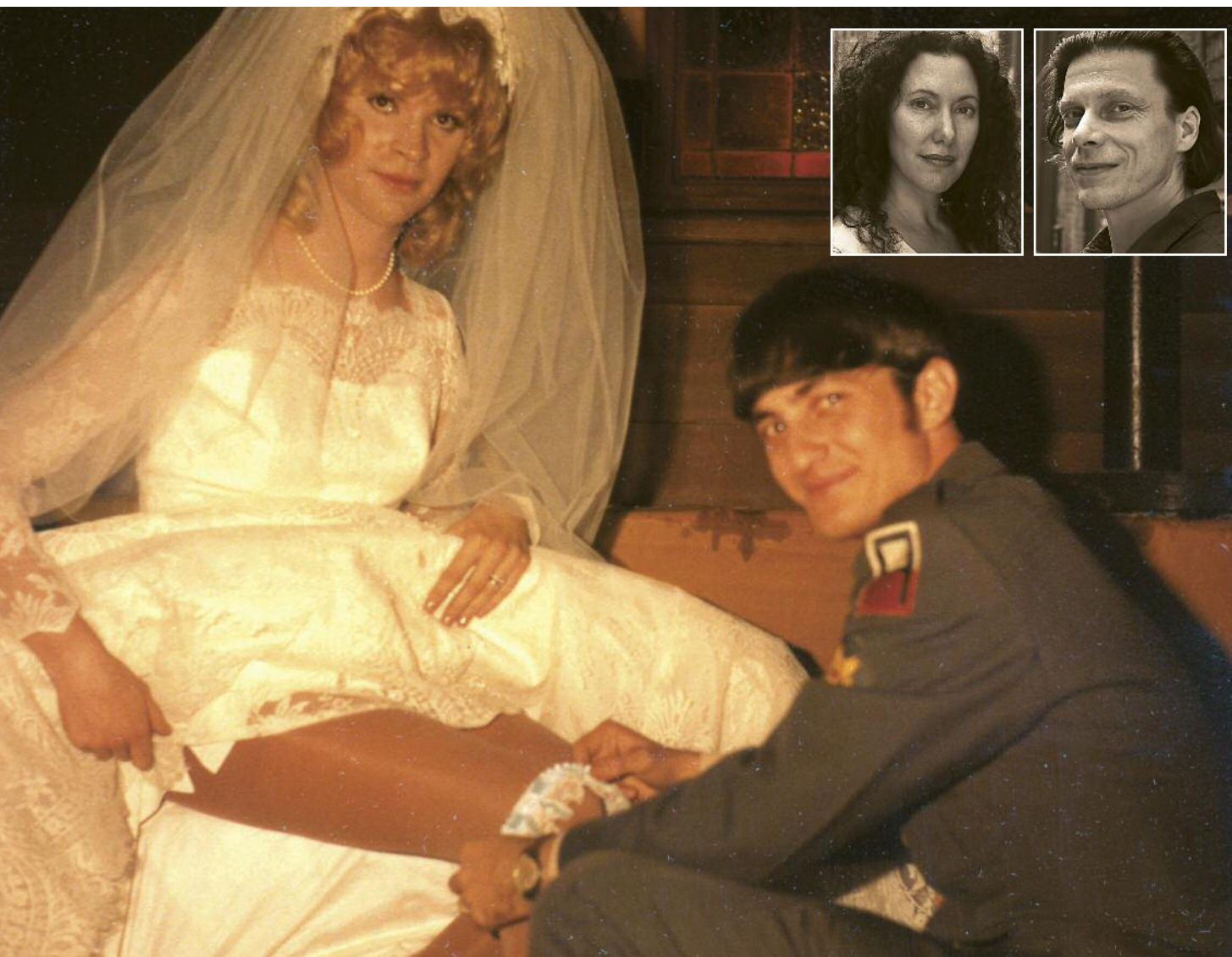
Ο ΣΚΥΛΟΣ

Άλισον Μπεργκ, Φρανκ Κερόντρεν

ΤΗ ΛΗΣΤΕΨΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΓΑΠΟΥΣΑ

Ο Τζον «Σκύλος» Ουόιτογουιτς, που λήστεψε μια τράπεζα για χάρη του εραστή του, ενέπνευσε τη *Σκυλίσις Μέρα* με τον Αλ Πατσίνο, αλλά η επεισοδιακή ζωή του δεν περιορίστηκε εκεί. Δείτε τη ζωή ενός ασυμβίβαστου ανθρώπου, απρόβλεπτου και μυθιστορηματικού.

Συνέντευξη στην Έλενα Χρηστοπούλου

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον κομμάτι στην ιστορία του Τζον για σας;

Α.Μ.: Υπάρχουν τόσα επίθετα με τα οποία μπορείς να περιγράψεις τον Σκύλο – εξωφρενικός, απαιτητικός, χαρισματικός, τρομακτικός, ξεκαρδιστικός, πρόστυχος, μοναδικός. Συναρπαστική δεν ήταν μόνο η ιστορία της ληστείας της τράπεζας, αλλά ολόκληρη η ζωή του και η εποχή στην οποία έζησε. Το τρομερό είναι πως είχε κρατήσει τα πάντα: γράμματα από τη φυλακή, ερωτικές επιστολές, ηχητικά μηνύματα και φωτογραφίες από το Βιετνάμ, ακόμα και ενθύμια από το συνέδριο των Ρεπουμπλικάνων το 1964! Είχαμε μια μοναδική ευκαιρία να ντύσουμε την ταινία με όλα αυτά τα προσωπικά στοιχεία και να αναβιώσουμε τη δεκαετία του '70.

Φ.Κ.: Η ιστορία του Τζον έχει πολλά επίπεδα. Καταρχάς, ένας ασυνήθιστος χαρακτήρας φαινόταν να ζει με τους δικούς του κανόνες, οδηγημένος από το πάθος. Αλλά έχει σημασία και η εποχή: η Νέα Υόρκη στα 1970, ενώ μαίνεται ο πόλεμος στο Βιετνάμ και ανθεί το πρώιμο κίνημα για τα δικαιώματα των ομοφυλόφιλων...

Ο Τζον είναι σαρ – με τον τρόπο του. Αλλά κουβαλά κι αυτός τους δαίμονές του. Έχοντας τον γνωρίσει καλά, ποια θα λέγατε ότι είναι η μεγαλύτερη του σύγκρουση;

Α.Μ.: Ο «Σκύλος» πίστευε ότι οι άνθρωποι πρέπει να ζουν όπως θέλουν, ανεξάρτητα από τις συνέπειες. Είχε ελάχιστη πίστη στο «σύστημα» και αντιπαθούσε κάθε είδους καταναγκασμό: την απομάκρυνση του αδελφού του από την οικογένεια, τον εγκλεισμό της Λιζ σε ίδρυμα, την κατάκλιση της μητέρας του σε κρεβάτι νοσοκομείου. Ήθελε να τους απελευθερώσει όλους.

Φ.Κ.: Ωστόσο, έγινε ο χειρότερος εχθρός του εαυτού του. Μπορούσε να γίνει εξαιρετικά αστείος, απρόβλεπτος, ευγενικός, τρομακτικός. Ποτέ δεν ήξερες ποια πλευρά του θα έβλεπες. Κομμάτι της γοητείας του ήταν ότι φαινομενικά ζούσε χωρίς όρια, χωρίς να δέχεται το όχι για απάντηση. Αυτό βέβαια μπορεί να μοιάζει συναρπαστικό, αλλά στην πραγματικότητα μπορεί να γίνει πολύ δύσκολο.

Παράλληλα με το πορτρέτο του Τζον, σκιαγραφείτε και την αμερικανική γκέι κουλτούρα, η οποία αντιμετώπιζε τις δικές της μάχες και προκαταλήψεις. Ποια ήταν η θέση του Τζον σ' αυτήν την κουλτούρα;

Α.Μ.: Ο Σκύλος σίγουρα δεν ήταν αντιπροσωπευτικό δείγμα του κινήματος για τα δικαιώματα των ομοφυλόφιλων – έγινε μέλος για εγωιστικούς και σεξουαλικούς λόγους, και στη συνέχεια μόνο ενεπλάκη πολιτικά.

Φ.Κ.: Όταν ο Τζον έγινε μέλος του Gay Activist Alliance ήταν, απλά, ένα από τα «παιδιά» που προσπαθούσαν να βρουν τη θέση τους. Συμμετείχε σε συναντήσεις και διαδηλώσεις μαζί με τους άλλους. Ήταν όμως άνθρωπος της δράσης, κι επειδή ήταν αυτός που ήταν, κατέληξε να ληστεύει μια τράπεζα για τον εραστή του και να στρέφει την προσοχή σε πολλά θέματα, αλλά όχι με τον τρόπο που θα προτιμούσε η γκέι κοινότητα.

ΣΥΡΙΑ ΩΡΑ ΜΗΔΕΝ

Εικόνες από τη Συρία έχουν πάψει εδώ και καιρό να μεταδίδονται με την ίδια συχνότητα στους τηλεοπτικούς δέκτες παγκοσμίως, αλλά οι ήδη γνωστές εικόνες θα μας στοιχειώνουν για καιρό. Τι συμβαίνει, όμως, με έναν ακτιβιστή των μίντια και εικονολήπτη που συλλαμβάνεται από την Ασφάλεια, και έναν νεαρό τερματοφύλακα της Εθνικής της χώρας, που γίνεται ηγετική μορφή των διαδηλώσεων κατά του καθεστώτος Άσαντ;

Συνέντευξη στην **Αγγελική Πέτρου**

Υποθέτω ότι όταν ξεκινούσατε, δεν μπορούσατε να φανταστείτε την εξέλιξη της αντίστασης στον Άσαντ σε εμφύλιο πόλεμο. Σκεφτήκατε ποτέ, όταν βρεθήκατε στη δίνη του, να σταματήσετε τα γυρίσματα;

Από την αρχή, ήμασταν έτοιμοι για κάθε ενδεχόμενο, τα γεγονότα έδειχναν μια ιδιαίτερα βίαιη προοπτική από την αρχή. Συναντήσαμε πολλές δυσκολίες, συμπεριλαμβανομένης και της μυστικότητας της παρουσίας που έπρεπε να τηρήσουμε όταν κάναμε γυρίσματα κοντά στον Οσάμα και τον Μπασέτ, τους ήρωές μας. Όμως, ήμασταν αποφασισμένοι. Ο κίνδυνος έγινε συνήθεια.

Έχοντας συλλέξει τις απαραίτητες εικόνες, ποιες δυσκολίες συναντήσατε προσπαθώντας να φυγαδεύσετε το υλικό σας εκτός χώρας;

ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗ ΧΟΜΣ

Ταλάλ Ντέρκι

Το κυρίως πρόβλημα ήταν να μεταφέρουμε το υλικό από τη Χομς σε κάποιο άλλο ασφαλές μέρος στη Συρία. Η δραματοποίηση βασίζεται αποκλειστικά στο υλικό που μαζέψαμε, αλλά φοβόμασταν τότε ότι δεν θα τα καταφέρναμε να το διασώσουμε. Εάν μας έπιαναν οι καθεστωτικοί θα το κατέστρεφαν. Αλλά δεκάδες ακτιβιστές και αντάρτες κατέβαλαν γενναίες προσπάθειες για να διασφαλίσουν ότι θα φτάσει το υλικό με ασφαλή τρόπο εκτός Συρίας.

Πώς είναι η κατάσταση στη Χομς τώρα; Πολεμούν ακόμα ο Οσάμα και ο Μπασέτ;

Η κατάσταση στη Χομς παραμένει κρίσιμη, καθώς συνεχίζεται ακόμα η κυβερνητική καταστολή. Ο Μπασέτ και οι φίλοι του ακόμα αντιστέκονται. Δύο από τα αδέρφια του και τους

θείους του πέθαναν πρόσφατα. Όσον για τον Οσάμα, δεν υπάρχει καμία πληροφορία για αυτόν και κανείς δεν προσπαθεί πια να τον βρει.

Πώς βλέπετε τα πράγματα να εξελίσσονται στο μέλλον;

Είμαι αισιόδοξος για το μέλλον. Αλλά για την τωρινή κατάσταση, πιστεύω ότι πολλοί απλοί πολίτες θα πληρώσουν ακριβά το τίμημα της ελευθερίας. Δεν θα υπάρξει πολιτική σταθερότητα μέχρι να πέσει το καθεστώς Άσαντ και ο ίδιος να δικαστεί για τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας τα οποία διέπραξε. Η Συρία είναι μια χώρα που θα ανθίσει ξανά. Αυτά που συμβαίνουν εκεί θα αλλάξουν αποφασιστικά την πορεία του λαού της, γιατί πλέον οι άνθρωποι είναι αποφασισμένοι να πολεμήσουν για την ελευθερία τους μέχρις εσχάτων.

ΣΤΗ ΣΚΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΚΡΑΤΙΑΣ

Η επιχείρηση της διάσωσης των έξι Αμερικανών διπλωματών το 1979 στην Τεχεράνη, παράλληλης χρονικά με την ομηρία 52 υπαλλήλων της αμερικανικής πρεσβείας από φανατικούς ισλαμιστές, ήρθε ξανά στην επικαιρότητα πέρσι χάρη σε μια οσκαρική ταινία. Τώρα, εξιστορείται με εξονυχιστικές λεπτομέρειες σε μια ταινία τεκμηρίωσης.

Συνέντευξη στον **Θάνο Σταυρόπουλο**

Στην ταινία είναι φανερές οι ομοιότητες με την ταινία του Μπεν Αφλεκ, Άργκο. Πώς προσεγγίζετε εσείς γεγονότα γνωστά από τη μυθοπλαστική εκδοχή τους;

Το *Επιχείρηση: Άργκο* είναι μια πολύ ψυχαγωγική ταινία και πολύ καλοφτιαγμένη ταινία. Δεν παύει όμως, ως καθαρόαιμο Χόλιγουντ, να στοχεύει πρωτίστως στη διασκέδαση του κοινού και δευτερευόντως στην απόδοση των ιστορικών γεγονότων με ακρίβεια. Όπως σε όλες τις ταινίες του Χόλιγουντ, οι λεπτομέρειες αλλάζουν με σκοπό να εξομαλυνθεί η αφήγηση. Επινοήθηκαν σκηνές, για να εξασφαλισθούν αγωνία και σασπένς. Νομίζουμε ότι το *Επιχείρηση: Άργκο* ξεπέρασε

κάποια αόρατα όρια και μάλλον προσέβαλε μερικούς από όσους ενεπλάκησαν στην ιστορία. Μια περίπτωση που έρχεται στο νου είναι όταν δύο πράκτορες της CIA μιλούν μεταξύ τους στον Λάνγκλεϊ και λένε ότι πρέπει να δράσουν γρήγορα γιατί οι Καναδοί σκέφτονται να κάνουν πίσω και να κλείσουν την πρεσβεία τους. Δεν έγινε έτσι. Από τον Κεν Τέιλορ και το προσωπικό του στην Τεχεράνη, μέχρι και τον πρωθυπουργό Τζο Κλαρκ στην Οτάβα, όλοι δεσμεύτηκαν να μείνουν και να προστατεύσουν τους Αμερικανούς φυγάδες μέχρι και την επιτυχή διαφυγή τους.

Ποιες ήταν, σε διπλωματικό επίπεδο, οι συνέπειες προς την канаδική κυβέρνηση από χώρες που ήταν υπέρ του καθεστώτος Χομεϊνί, όπως η Σαουδική Αραβία, η Συρία και η Αίγυπτος;

Δεν υπήρξε καμιά απευθείας αντίδραση προς την κυβέρνηση του Καναδά για τη συμμετοχή της στη φυγάδευση των Αμερικανών από χώρες στην περιοχή που μπορεί να υποστήριζαν τον Χομεϊνί. Είναι όμως πάρα πολύ ενδιαφέρον να παρακολουθήσει κανείς τον πρόσφατο διάλογο που έχει ανοίξει μεταξύ του Ιράν και της Δύσης. Αν σκεφτεί κανείς ότι, πριν από το τέλος του 2013, οι πρόεδροι του Ιράν και των ΗΠΑ είχαν να μιλήσουν μεταξύ τους από το 1979. Παρά τα όποια εμ-

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΜΑΣ ΣΤΗΝ ΤΕΧΕΡΑΝΗ

Λάρι Ουάινσταϊν, Ντρου Τέιλορ

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ

πόδια σ' αυτές τις διαπραγματεύσεις, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε πόσο σημαντικό βήμα είναι αυτό. Μόλις πριν από 10 χρόνια, ακόμα και ανταποκριτές στο Ιράν μπορούσαν να καταλήξουν στη φυλακή αν υπονοούσαν και μόνο ότι οι ΗΠΑ και το Ιράν θα έπρεπε να κάνουν διάλογο. Όλοι όσοι εμπλέκονται στην ιστορία της ταινίας, και περισσότερο ο Κεν Τέιλορ, τρέφουν μεγάλες ελπίδες για τα επόμενα βήματα στις σχέσεις των Δυτικών με το Ιράν. Όσο για μας, περιμένουμε τη στιγμή που η ταινία θα κάνει πρεμιέρα στο Ιράν, χωρίς αυτό να γεννά φόβους για εχθρότητες.

Υπήρξαν αντίποινα προς τους Ιρανοί υπαλλήλους της Πρεσβείας ή ίσως το προσωπικό της κατοικίας του πρεσβευτή; Ναι, πολλούς μήνες μετά την αναχώρηση του Κέν Τέιλορ και των υπόλοιπων Καναδών από το Ιράν, τρία μέλη του προσωπικού τους κρατήθηκαν από τις αρχές και ανακρίθηκαν. Μετά από αυτό το περιστατικό, ανήσυχτοι για την ασφάλεια των παλιών εργαζομένων τους, οι αρχές στην Οτάβα διευκόλυναν τη μετανάστευσή τους στον Καναδά. Αλλά κι οι Αμερικανοί έκαναν το ίδιο για τους Ιρανοί υπαλλήλους τους μετά τη λήξη της ομηρίας.

ΣΕ ΔΥΟ ΖΟΥΓΚΛΕΣ...

Ο Λούις φαίνεται πως είναι μοναδικός τύπος ανθρώπου. Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο του;

Ο Λούις Σάρνο, ένας άνθρωπος χωρίς πραγματικό σπίτι, που πηγαίνει από το ένα μέρος στο άλλο, ένας κυνηγός και συλλέκτης ιστοριών που έχει περάσει τα τελευταία 20 χρόνια ταξιδεύοντας στις πιο απόμερες γωνίες της γης, είναι ο πιο συναρπαστικός άνθρωπος που έχω γνωρίσει. Είναι χαρισματικός αφηγητής, μπορώ να τον ακούω να μιλά ώρες. Αλλά περισσότερο από οτιδήποτε εντυπωσιάζομαι από το ριζοσπαστικό άλμα που πήρε, επιτυγχάνοντας αυτό που πολλές φορές φαντασιώνομαι κι εγώ ότι θα ήθελα να κάνω: να τα αφήσω όλα πίσω, να κάνω ένα νέο ξεκίνημα, να γίνω κάποιος άλλος.

Οι αντιδράσεις του γιου του, Σαμντί, στο πρωτόγνωρο γι' αυτόν περιβάλλον της μεγάλης πόλης, ανατρέπουν ό,τι θα περίμενε κανείς για την ενδεχόμενη συμπεριφορά του. Το περιμένατε;

Μετά τις πρώτες μέρες στη Νέα Υόρκη, ο Σαμντί έμοιαζε σαν να ήταν ένα αγόρι της διπλανής πόρτας. Φορούσε στρατιωτικό μπουφάν, αθλητικά παπούτσια, καπέλο του μπίτζμπολ και δεν εντυπωσιαζόταν καθόλου από τα τα ψηλά κτίρια ή την τρελή κίνηση. Ο Λούις, αντιθέτως, υπέφερε από ένα βαθύ πολιτισμικό σοκ και βυθίστηκε σε μια ολοένα και πιο σκοτεινή προσωπική κρίση. Συνειδητοποίησε με επώδυνο τρόπο πως δεν ανήκει

πια στον παλιό του κόσμο. Δεδομένης μιας σοβαρής αρρώστιας και του αυξανόμενου άγχους του για τα χρέη του, επειδή βοηθούσε τους Μπαγιάκα με φάρμακα και φαγητό, ο Λούις άρχισε να αμφιβάλει αν έπρεπε να επιστρέψει καν στη ζούγκλα. Δεν θέλω να αποκαλύψω πολλά, αλλά ας πούμε πως το ταξίδι του Λούις και του Σαμντί οδηγείται προς μια αντιστροφική ρόλων. Στην αρχή ο πατέρας θέλει να δείξει τον κόσμο στο γιο του – στο τέλος ο γιος δείχνει τον κόσμο στον πατέρα του.

Πώς ήταν η εμπειρία σας στη ζούγκλα;

Στην αρχή πίστευα πως οι μεγαλύτερες προκλήσεις θα είχαν να κάνουν με τις σκληρές συνθήκες του αφρικανικού τροπικού δάσους, όπου και θα έπρεπε να ζούμε και να κάνουμε γυρίσματα για πέντε εβδομάδες: την πυκνότητα της βλάστησης, την υγρασία, τα μηχανήματα που ζυγίζουν 650 κιλά, την απουσία ηλεκτρισμού και πόσιμου νερού, τα δηλητηριώδη φίδια, τις αράχνες και τους φρενιασμένους ελέφαντες. Δεν θα τα είχαμε βγάλει πέρα χωρίς την ενεργή βοήθεια των Μπαγιάκα. Τελικά, το πιο δύσκολο πράγμα δεν ήταν η ζούγκλα, αλλά το πολιτισμικό σοκ του Λούις όταν φτάσαμε στην Αμερική. Πολλές φορές άφησα την κάμερα για να του σταθώ ως φίλος.

Ο Λούις έχει χρέη και αυτό του δημιουργεί άγχος. Δημιούργησε χρέη επειδή βοηθά την κοινότητα. Εκείνον ποιος τον βοηθά; Οι πυγμαίοι Μπαγιάκα παλεύουν να επιβιώ-

ΨΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΑΠ' ΤΟ ΔΑΣΟΣ

Μάικλ Όμπερτ

Η αγάπη του για τη μουσική της φυλής Μπαγιάκα οδήγησε τον Νεοϋορκέζο Λούις Σάρνο να απαρνηθεί πλήρως τη ζωή στη Δύση και να εγκατασταθεί στην καρδιά της Κεντρικής Αφρικής, όπου και έχτισε τη νέα του ζωή. Έχει έρθει όμως η ώρα τώρα να πάει τον μικρό του γιο στην Αμερική, όπως του είχε υποσχεθεί. Το ταξίδι τους όμως θα αποδειχθεί ποικιλοτρόπως αναπάντεχο.

Συνέντευξη στην Έλενα Χρηστοπούλου

σουν. Το τροπικό δάσος συρρικνώνεται με ραγδαίο ρυθμό, οι λαθροκυνηγοί αδειάζουν με τα όπλα τους ό,τι έδαφος έχει απομείνει στους Μπαγιάκα για να κυνηγήσουν, θανατηφόρες ασθένειες εξαπλώνονται. Ο Λούις φροντίζει την κοινότητά του όσο μπορεί. Αλλά είναι μόνος σ' αυτόν του τον αγώνα. Γι'

αυτό κι εμείς δημιουργήσαμε το **Bayaka Project** για να στηρίξουμε τον Λούις και τους Μπαγιάκα. Το πρόγραμμα λειτουργεί ως μεσάζων ανάμεσα στην κοινότητα και σε ανθρώπους από όλο τον κόσμο που θέλουν να βοηθήσουν. Αν θέλετε, επισκεφτείτε το site μας: www.songfromtheforest.com.

ΠΟΡΤΡΕΤΑ

Η ΚΑΛΗ ΜΑΣ Η ΦΡΙΝΤΑ

Ράιαν Ουάιτ

Πίσω από κάθε μεγάλο άνδρα κρύβεται μια γυναίκα, σύμφωνα με το γνωμικό. Πίσω από τους τέσσερις μεγάλους άνδρες που άλλαξαν την πορεία της ποπ μουσικής κρύβεται επίσης μια γυναίκα. Ποια ήταν η γραμματέας των Μπιτλς για μια δεκαετία, από τα πρώτα τους βήματα;

Συνέντευξη στη **Μαρία Παπαδάκη**

Πώς μάθατε για τη Φρίντα Κέλυ και τη σχέση της με τους Μπιτλς;

Γνωρίζω τη Φρίντα εδώ και πολλά χρόνια, μέσω του θείου μου, Μπίλι Κίνσλι των Merseybeats (που εμφανίζεται και στο ντοκιμαντέρ), αλλά η Φρίντα πάντα ήταν ένας άνθρωπος

χαμηλών τόνων. Φανταστείτε ότι, αν και την έβλεπα συχνά σε οικογενειακές συγκεντρώσεις, δεν ήξερα ότι ήταν η γραμματέας των Μπιτλς! Όταν τελικά διαπίστωσα ποια είναι, επιδίωξα να μάθω τον ακριβή ρόλο που έπαιξε στον στενό κύκλο του συγκροτήματος.

ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΤΩΝ ΣΚΑΘΑΡΙΩΝ

Αλλά είναι τόσο μετρίοφρων, που τα περισσότερα για εκείνη και την επιρροή που είχε στην όλη φάση τα έμαθα μιλώντας με άλλους ανθρώπους! Η Φρίντα ποτέ δεν θα καυχιόταν για το παρελθόν της!

Με δεδομένη την ταπεινοφροσύνη της, πώς την πείσατε να βγει στην κάμερα και να αφηγηθεί την ιστορία της;

Η Φρίντα είναι εσωστρεφής, αλλά όταν γεννήθηκε ο εγγονός της αποφάσισε ότι είχε έρθει η ώρα να αφηγηθεί τις ιστορίες της, ώστε να καταγραφούν. Ήξερε ότι εάν δεν το έκανε τότε, δεν θα το έκανε ποτέ και ήθελε ο εγγονός της να μάθει τις φοβερές εμπειρίες της γιαγιάς του στα νιάτα της! Όσο για την ταινία, ήθελε να τη γυρίσει με κάποιον που να εμπιστεύεται, οπότε και ήταν κάπως αναμενόμενο το ότι ήρθε σε εμένα γιατί γνωριζόμασταν πολύ καιρό. Και όπως καταλαβαίνετε... δεν χρειάστηκε να πείσω εγώ τη Φρίντα... Απλώς, είχε έρθει η κατάλληλη στιγμή για να μοιραστεί τις ιστορίες της...

Η Φρίντα Κέλυ κράτησε ένα κομμάτι της ιστορίας των Μπιτλς κρυφό για πολλά χρόνια. Τι σας εντυπωσίασε περισσότερο σε αυτή τη γυναίκα;

Η Φρίντα συγκαταλέγεται στις γυναίκες που με έχουν εντυπωσιάσει περισσότερο στη

ζωή μου. Είναι καταπληκτικό το γεγονός ότι, ενώ έχουν περάσει 50 χρόνια, ακόμα παραμένει απόλυτα αφοσιωμένη σ' αυτούς, διατηρεί το ακέραιο του χαρακτήρα της και είναι το ίδιο διακριτική! Αυτά τα στοιχεία είναι που λείπουν από τους ανθρώπους τη σημερινή εποχή, όπου όλοι δικαιούνται τα 15 λεπτά δημοσιότητας. Όταν ξεκίνησε να δουλεύει στους Μπιτλς ήταν μόλις 17 ετών, σχεδόν συνομιλική τους και, αν το σκεφτείς, στην ουσία μεγάλωσε μαζί τους! Είναι πολύ προσγειωμένη, συγκροτημένη, γοητευτική και ταπεινή, αν αναλογιστεί κανείς τον ρόλο που είχε στην ιστορία των Beatles. Είναι φανταστικό το πώς έχτισε το φαν κλαμπ των Beatles από την αρχή σε μια εποχή που δεν υπήρχαν υπολογιστές, e-mail κ.λπ. Έστειλε γράμματα μέσω ταχυδρομείου σε 70.000 μέλη! Ακόμη και τώρα, οι θαυμαστές των Μπιτλς έχουν κρατήσει τα γράμματα που τους είχε στείλει τότε, πριν από 50 χρόνια, και εξομολογούνται ότι τους βοήθησαν στη ζωή τους. Όταν διαλύθηκε το γκρουπ, χάρισε όλα τα αναμνηστικά του φαν κλαμπ στους θαυμαστές τους, ενώ θα μπορούσε να τα είχε κρατήσει και αυτή τη στιγμή να ήταν εκατομμυριούχος. Αν με αφήνατε, θα μπορούσα να συνεχίσω να μιλάω επ' άοριστον για τη Φρίντα και όσα θαυμάζω και εκτιμώ σε εκείνη!

ΙΣΟΒΙΑ ΔΕΣΜΑ

Νουρίτ Κεντάρ, Γιαρόν Σανί

Η απίστευτη ιστορία μιας ασυνήθιστης οικογένειας. Ο πατέρας ανήκει στο Μέτωπο για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης. Η μητέρα είναι σιωνίστρια Εβραία. Και ο γιος, αιχμάλωτος δύο διαφορετικών κόσμων. Ο Γιαρόν Σανί, ένας από τους δύο σκηνοθέτες από το Ισραήλ, μοιράζεται μαζί μας την εμπειρία του.

Συνέντευξη στην **Αλεξάνδρα Κόλια**

Πώς ανακαλύψατε τον ήρωα του ντοκιμαντέρ σας, Φάουζι Νίμερ, και πώς καταλήξατε να εστιάσετε στην ιστορία του γιου του;

Η Νουρίτ Κεντάρ, με την οποία συν-σκηνοθετήσαμε το ντοκιμαντέρ, ανακάλυψε τον πατέρα του Νίμερ, τον διάβητο Φάουζι Νίμερ, στη Γάζα πριν από περίπου 15 χρόνια, όταν ήταν ακόμη γερός και δυνατός. Της αφηγήθηκε την απίστευτη ιστορία του, και εκείνη αποφάσισε να γυρίσει ένα ντοκιμαντέρ γι' αυτόν. Εκείνος συμφώνησε να συμμετάσχει στην ταινία μόνο εάν η Νουρίτ του εξασφάλιζε την άδεια να επισκεφθεί την οικογένειά του στο Ισραήλ, πράγμα που ήταν αδύνατο. Χάνοντας κάθε ελπίδα για την υλοποίηση της παραγωγής, η Νουρίτ θέλησε να κάνει μια ταινία μυθοπλασίας με θέμα αυτή την ιστορία, και επικοινωνήσαμε μαζί μου. Προσωπικώς, της ξαναέβαλα την ιδέα του ντοκιμαντέρ, αυτά τα πράγματα, η συμβίωση ενός Παλαιστίνιου εθνικιστή αγωνιστή με μια θρησκευόμενη

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ

ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΙ ΕΝΟΣ ΑΛΛΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Εβραία, δεν γίνονται πιστευτά στις φανταστικές ιστορίες. Όταν τελικά τον εντοπίσαμε, η ιστορία του αποδείχθηκε πολύ πιο δυνατή από ό,τι φανταζόμουν. Έπειτα χρειάστηκαν δύο χρόνια για την ταινία...

Ο Νίμερ, γιος του Φάουζι, είναι αντιμέτωπος με κρίση ταυτότητας. Τι ακριβώς προσεγγίσατε σ' αυτόν;

Η ιστορία του είναι μοναδική. Ο Νίμερ, ως ακέραιος χαρακτήρας, εκθέτει το ψεύδος των ιδεολογιών που όλοι θεωρούμε δεδομένες. Ο Νίμερ υποφέρει επειδή έχει πληγωθεί από μια τυφλή κοινωνία, μολυσμένη από ιδεολογίες του μίσους και του φόβου. Σε αντίθεση με το αγόρι στο γνωστό παραμύθι του Χανς Κρίστιαν Άντερσεν, όταν ο Νίμερ φωνάζει

ότι «ο βασιλιάς είναι γυμνός», πληρώνει ένα βίαιο τίμημα.

Τι χωρίζει και τι ενώνει Ισραηλινούς και Παλαιστίνιους; Βλέπετε στο κοντινό μέλλον πιθανή λύση;

Τους χωρίζουν ο εθνικισμός και η θρησκεία. Αυτές είναι βάρβαρες και πρωτόγονες ιδέες. Σε μια εποχή κατά την οποία γνωρίζουμε τόσα πολλά για την ανθρώπινη φύση, θα περίμενε κανείς να πετάξουμε αυτές τις ιδέες στα σκουπίδια της Ιστορίας, αλλά συμβαίνει το αντίθετο. Η μοναδική πραγματική λύση βρίσκεται, πιστεύω, στο απώτερο μέλλον, όταν οι άνθρωποι θα πάνε να παίρνουν ως δεδομένο τις βάρβαρες ιδέες των προγόνων τους και θα χτίσουν μια νέα παγκόσμια κοινωνία.

ΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

PIO 2016

Μπιάνκα Ροτάρου

Στη χώρα καταγωγής της Νάντια Κομανέτσι, η προετοιμασία των αθλητριών της ενόργανης γυμναστικής για τους επόμενους Ολυμπιακούς γίνεται ακόμη πιο απαιτητική. Στη σπουδαστική ταινία της, η νεαρή σκηνοθέτρια αγωνίζεται μαζί τους, κατακτώντας υψηλούς καλλιτεχνικούς στόχους.

Συνέντευξη στη **Μαρία Παπαδάκη**

Κατά τη διάρκεια του φιλμ παρακολουθούμε αθλήτριες με έντονα συναισθηματικά ξεσπάσματα χωρίς οι προπονητές τους να δείχνουν ιδιαίτερη κατανόηση. Κάποιοι θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τη σκληρή στάση των προπονητών εναντίον τους, μια που τα πρόσωπά τους φαίνονται. Υπήρξε στιγμή που οι προπονητές ενοχλήθηκαν από την παρουσία της κάμερας;

Είχαν ήδη αποφασίσει να μην εμπλεκούν συναισθηματικά στην όλη διαδικασία; Για κάποιον εξωτερικό παρατηρητή, η πραγματικότητα εκεί μέσα φαίνεται σκληρή. Όμως, όσο περνούσαν οι μέρες, άρχιζα να συνηθίζω το καθημερινό πρόγραμμα των αθλητριών. Έτσι, κατάλαβα ότι για έναν πρωταθλητή ο αυστηρός τρόπος ζωής και προπόνησης δεν είναι παρά μονόδρομος. Αυτή είναι η ζωή που βιώνουν τα κορίτσια, η ζωή που επέλεξαν προκειμένου να φτάσουν τις επιδόσεις που ονειρεύονται. Φυσικά, ξέρουν πολύ καλά ότι όλα αυτά προϋποθέτουν τις απαραίτητες θυσίες.

ΚΑΝ'ΤΟ ΟΠΩΣ Η ΝΑΝΤΙΑ

Καταρχάς, χρειάζεται να πούμε ότι οι υψηλές επιδόσεις απαιτούν πολλές θυσίες. Αυτό που ήθελα να δείξω ήταν το πείσμα και η επιμονή των κοριτσιών στον καθημερινό τους αγώνα, με αντίπαλο τα όριά τους. Είναι δεδομένο ότι η γυμναστική απαιτεί από τον αθλητή το μέγιστο των δυνατοτήτων του. Έχοντας αυτό στο μυαλό, οι προπονητικές μέθοδοι που εφαρμόζονται προετοιμάζουν τους αθλητές να γίνουν δυνατοί, τόσο σωματικά όσο και πνευματικά, για να μπορέσουν να αντεπεξέλθουν στην πίεση των μεγάλων διεθνών διοργανώσεων. Δεν σκέφτηκα ότι το να δείξω τα πρόσωπα των προπονητών στην κάμερα θα δημιουργούσε προβλήματα. Ήταν και εκείνοι σύμφωνοι με αυτό, γιατί πραγματικά δεν υπήρχε κάτι να κρύψουν.

Πόσο καιρό πέρασε στο προπονητικό κέντρο; Υπήρξαν περιορισμοί από την πλευρά των προπονητών στη διαδικασία της κινηματογράφησης;

Πέρασα αρκετές εβδομάδες με τις αθλήτριες και τους προπονητές τους και, όπως είπα και παραπάνω, νιώσαμε ότι σε όλα όσα συνέβαιναν στο κέντρο, δεν υπήρχε κάτι μεμπτό.

Η σχέση μεταξύ τους είναι ιδιαίτερη, μολονότι βασίζεται στη σκληρή δουλειά. Υπήρξαν και στιγμές χαλάρωσης, χαράς και διασκέδασης, γιατί τελικά το έργο των προπονητών δεν εξαντλείται στην προπονητική. Αυτοί οι άνθρωποι αποτελούν και τους μέντορες των αθλητριών σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής τους.

Υπήρξαν στιγμές που ταραχτικές από τις μεθόδους τις οποίες χρησιμοποιούσαν οι γυμναστές για να επηρεάσουν την ψυχολογία των αθλητών κατά τη διάρκεια της προπόνησης; Κατάφερες να μην εμπλεκείς συναισθηματικά στην όλη διαδικασία;

Για κάποιον εξωτερικό παρατηρητή, η πραγματικότητα εκεί μέσα φαίνεται σκληρή. Όμως, όσο περνούσαν οι μέρες, άρχιζα να συνηθίζω το καθημερινό πρόγραμμα των αθλητριών. Έτσι, κατάλαβα ότι για έναν πρωταθλητή ο αυστηρός τρόπος ζωής και προπόνησης δεν είναι παρά μονόδρομος. Αυτή είναι η ζωή που βιώνουν τα κορίτσια, η ζωή που επέλεξαν προκειμένου να φτάσουν τις επιδόσεις που ονειρεύονται. Φυσικά, ξέρουν πολύ καλά ότι όλα αυτά προϋποθέτουν τις απαραίτητες θυσίες.

THE REBEL GIRLS

Από τη **Μαρία Μαρκουλή**

Αν είχε να κάνει με μόδες. Και δεν φορέθηκε σαν παραμάνες σε σκισμένα τι-σερτ με πλούσια συλλογή από συνθήματα. Ή, ίσως, κάποιες φορές συνέβη κι αυτό, μια και το στυλ βοηθάει να περάσει το μήνυμα. Τι βοηθάει πιο πολύ; Κιθάρες που βουίζουν από την παραμόρφωση και οργισμένο παίξιμο σε πανκ ροκ παροξυσμό. Το *Rebel Girl* των Bikini Kill και κάμποσες δυνατές φωνές.

«Θα μπορέσει επιτέλους κάποιος να κάνει αυτό το κορίτσι να πάψει να φωνάζει»; – η ίδια φράση ξανά και ξανά. Η ιστορία της ζωής τους, όπως έλεγαν οι

Riot Grrrls από το 1990, όταν το πανκ ροκ πνεύμα είχε βρει φιλόξενο ξενιστή στις γκραντζ μπάντες που έκαναν τόσο σαματά όσο χρειαζόταν για να φτάσουν σ' όλα τα αυτιά ζητήματα που δεν είχαν λυθεί και που δεν λύνονται ποτέ από μόνα τους, εκτός και αν συνεχίζεις να φωνάζεις. Σε ηλεκτρισμένο πανκ ροκ κώδικα (τραγούδια, δίσκοι, συναυλίες, φανζίν...) μετέδιδαν ηχηρό φεμινιστικό μανιφέστο. Οι αναφορές τους, ξεκάθαρες: Πάτι Σμιθ, Κιμ Γκόντον, Κρίσι Χάιντ, Σούζι Σιούξ, Πόλι Στερν, Τζόαν Τζετ, Εξίν...

Δεν υπάρχει συγκεκριμένη αρχή, ούτε

κάποιος αρχηγός, δεν έχουμε πρόγραμμα δράσης. Αυτή ήταν η απάντηση σε όσους ζητούσαν στοιχεία. Την ιστορία από πρώτο χέρι, ωστόσο, μπορείς να ακούσεις από την Κάθλιν Χάνα, ψυχή των Bikini Kill, στη συνέχεια Le Tigre και σήμερα The Julie Ruin, όπως λέγεται η καινούργια της μπάντα: το κεντρικό πρόσωπο μιας επανάστασης σε εξέλιξη. Το ντοκιμαντέρ της Σίνι Άντερσον *The Punk Singer* είναι ακριβώς αυτό το αποτύπωμα των Riot Grrrls στο φεμινιστικό κίνημα, μεσα από την ιστορία της Κάθλιν Χάνα, μαζί με ηχηρό πανκ ροκ. Μια ταινία γυρισμένη από γυναίκες, μπροστά

και πίσω από τις κάμερες, με μόνη εξαίρεση τη συμμετοχή του Άνταμ Χόροβιτς (του Ad Rock) των Beastie Boys, με τον οποίο η Χάνα είναι παντρεμένη.

Δύο δεκαετίες νωρίτερα, οι Bikini Kill έκαναν τους ενισχυτές να χτυπάνε κόκκινο με το *Rebel Girl*, ένα από τα πιο εύφλεκτα κομμάτια στην ιστορία του ροκ. Οι Pussy Riot σήμερα κάνουν θόρυβο για την ελευθερία στην έκφραση και για έναν δίκαιο κόσμο. Σ' εκείνους που συνεχίζουν να προσπαθούν να σταματήσουν τα κορίτσια, αυτές συνεχίζουν ν' απαντούν με ακόμη περισσότερες φωνές. Αλλιώς, η ησυχία είναι ανησυχητική.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Η ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΝΚ

Σίνι Άντερσον

- ✖ Το πορτρέτο της Κάθλιν Χάνα, της frontwoman της μπάντας Bikini Kill, που άλλαξε το (ανδροκρατούμενο μέχρι τη δεκαετία του 1980) τοπίο της πανκ, εισάγοντας στοιχεία περφόρμανς και, κυρίως, στίχους σαν φεμινιστικά μανιφέστα.
- ✖ Μία από τις πιο βασικές πηγές έμπνευσης της Χάνα ήταν η θεατρική συγγραφέας και περφόρμερ Κάθι Άκερ: τη θυμόμαστε μάλιστα να συμμετέχει στο ντοκιμαντέρ *Who's Afraid of Kathy Acker*, που προβλήθηκε το 2009 στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης. «Όταν η Άκερ με ρώτησε γιατί το γράψιμο είναι σημαντικό για μένα», θυμάται η Χάνα, απάντησε: «επειδή πάντα με θυμάμαι να ακούω πολύ και να έχω πολλά να πω». Τότε η Άκερ της απάντησε: «Γιατί λοιπόν κάνεις παραστάσεις προφορικού λόγου; Κανείς δεν πηγαίνει σ' αυτές. Πρέπει να κάνεις μια μπάντα!»
- ✖ Όντας η ίδια θύμα σεξουαλικής κακοποίησης σε παιδική ηλικία, πέρασε πολλά χρόνια κάνοντας εθελοντισμό σε κέντρα ψυχολογικής υποστήριξης για αντίστοιχες περιπτώσεις.
- ✖ Η ταινία έκανε την παγκόσμια πρεμιέρα της στο φεστιβάλ South by SouthWest στη Μέκκα της αμερικανικής ανεξάρτητης κουλτούρας, στο Όστιν του Τέξας.
- ✖ Η σκηνοθέτρια Σίνι Άντερσον είναι και η ίδια καλλιτέχνις της περφόρμανς και ποιήτρια – αλλά ικανότατη στο break dance! «Θυμάμαι να περιπλανιέμαι στους δρόμους του Σικάγο ένα βράδυ, ώσπου άκουσα κάποιους ήχους από ένα κλαμπ. Άνοιξα μια πόρτα και κατευθείαν έμεινα με το στόμα ανοιχτό. Τι δουλειά είχαν όλες αυτές οι γκόμενες πάνω στη σκηνή; Δεν είχα δει ποτέ τίποτα σαν κι αυτό.»

Ρίτι Παν

Η ΕΙΚΟΝΑ ΠΟΥ ΛΕΙΠΕΙ [1]

- ✘ Μια από τις πιο επώδυνες σελίδες της ιστορίας της Καμπότζης, αυτή της διακυβέρνησης των Ερυθρών Χμερ, ζωντανεύει μέσα από τις αναμνήσεις του ίδιου του σκηνοθέτη και μέσα από stop motion animation.
- ✘ Γεννημένος το 1964 στην Πνομ Πεν, ο Ρίτι Παν έχασε τη μητέρα, τον πατέρα του κι άλλα μέλη της οικογένειάς του από την πείνα και την υπερβολική δουλειά στα στρατόπεδα εργασίας των Ερυθρών Χμερ. Το 1979 ο Παν απέδρασε, διέσχισε κρυφά τα σύνορα και βρήκε καταφύγιο στην Ταϊλάνδη, απ' όπου έφυγε στη Γαλλία.
- ✘ Η *Εικόνα που λείπει* είναι βασισμένη στις αναμνήσεις του ίδιου του Παν και στο βιβλίο του *The Elimination* που έγραψε βασισμένος σε αυτές. Η έλλειψη ντοκουμέντων οδήγησε το σκηνοθέτη να επιλέξει μια διαφορετική οδό για να αφηγηθεί την ιστορία: μέσα από σκαλιστές μικρές κούκλες και σκηνικά σε μινιατούρα που κατασκεύασε ο Σαρίτ Μανγκ.
- ✘ Η ταινία κέρδισε το μεγάλο βραβείο στο τμήμα «Ένα Κάποιο Βλέμμα» του Φεστιβάλ των Καννών και ήταν υποψήφιο για Όσκαρ καλύτερης ξενόγλωσσας ταινίας, σηματοδοτώντας και την πρώτη υποψηφιότητα της Καμπότζης στη διοργάνωση.

«Η ταινία μου δεν είναι “αναπαράσταση”, είναι κάτι πιο ζωντανό από αυτό. Έχει να κάνει με το τι είναι ο άνθρωπος. Από τι φτιάχνεται. Εγώ είμαι ένας αγρότης, είμαι αθώς, έχω τα πόδια μου στο έδαφος. Δεν εκφράζω μεγαλόπνοες θεωρίες. Στην πραγματικότητα, κάθε φορά που δοκιμάζεις να καταπιαστείς με μεγάλες θεωρίες, τρως τα μούτρα σου. Καταλήγεις στην ηδονοβλεψία, στο πάθος. Τι είναι τελικά αυτό που αναζητά η ταινία μου; Μια εικόνα που να δείχνει τους Ερυθρούς Χμερ να εκτελούν κάποιον; Έχει να κάνει με τους γονείς μου, τους οποίους θα ήθελα να τους δω να μεγαλώνουν. Τι θα είχε συμβεί αν τα ανίψια μου δεν είχαν πεθάνει, αν είχαν παντρευτεί; Όλα αυτά είναι η *Εικόνα που λείπει*. Και κατά κάποιον τρόπο, ο σκοπός αυτής της ταινίας ήταν για μένα λιγότερο σημαντικός από τη διαδικασία της δημιουργίας της.»

Ρίτι Παν

Ζαν Μισέλ Ντισάρ & Γκίτε Πενγκ ΜΑΘΑΙΝΩ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ [2]

- ✘ Η μια εκ των δύο σκηνοθετών, Γκίτε Πενγκ, δούλευε για πολλά χρόνια σύμβουλος του δημάρχου της Νέας Υόρκης, Μάικλ Μπλούμπεργκ, για τις μεταρρυθμίσεις στα δημόσια σχολεία.
- ✘ Για τον έτερο σκηνοθέτη, Ζαν-Μισέλ Ντισάρ, οι ιστορίες των μαθητών του θυμίζουν τη δική του! Όπως έχει πει σε συνέντευξή του, όταν πρωτοήρθε στην Αμερική από τη Γαλλία, ήταν σε εφηβική ηλικία και η αμερικανική κουλτούρα που γνώριζε σιγά-σιγά τού φαινόταν μυστήριο που έπρεπε να εξιχνιαστεί! Πλέον ζει στη Νέα Υόρκη, αλλά συμμετέχει ενεργά στον διαπολιτισμικό διάλογο.
- ✘ Μια εκ των πρωταγωνιστριών του ντοκιμαντέρ, η μαθήτρια Σάντρα από την Πολωνία, είπε ότι την πρώτη φορά που είδε το ντοκιμαντέρ εντυπωσιάστηκε, αλλά και σοκαρίστηκε, καθώς δεν είχε ιδέα για το υλικό που επρόκειτο

να συμπεριληφθεί στο τελικό μοντάζ!

Χένρι Κόρα & Ρετζίνα Ντιάν Νίκολσον ΑΝΤΙΟ ΧΟΛΙΓΟΥΝΤ [3]

- ✘ Ο 55χρονος Χένρι Κόρα γνωρίζει την 17χρονη Νίκολσον που πεθαίνει από καρκίνο. Μαζί θα κάνουν μια ταινία σαν παραμύθι, για τη ζωή, την αγάπη, το σινεμά.
- ✘ Οι δυο τους γνωρίστηκαν σ' ένα φεστιβάλ. Ο Χένρι γοητεύτηκε, όχι μόνο από την ιστορία της Ρετζίνα, αλλά και από το πάθος της για τον κινηματογράφο.

«Ήξερα ότι η Ρετζί ήταν σουπερστάρ και η ιστορία της ήταν αληθινά συγκλονιστική, σχεδόν σαιξπηρικών διαστάσεων. Υπήρχε ένα δέος από την πλευρά μου μετά την πρώτη γνωριμία μας. Δεν ήμουν σίγουρος αν μπορούσα να ακολουθήσω μια ιστορία με μια εν δυνάμει τραγική κατάληξη –το θάνατο ενός νέου ανθρώπου–, έτσι καθυστερούσα. Η μητέρα της μου έστειλε μερικά μείλ ρωτώντας για την παραγωγή και τελικά πήρα ένα μείλ από την ίδια τη Ρετζί που με ρωτούσε: “ενδιαφέρεσαι ακόμη να κάνεις μια ταινία μαζί μου;” Η καρδιά μου έλιωσε. Της έγραψα αμέσως. Μετά από δυο εβδομάδες ήμασταν στην Καλιφόρνια, και ύστερα από δυο μέρες δοκιμές ξεκινήσαμε να γυρίζουμε. Δεν υπήρχε επιστροφή».

Χένρι Κόρα

Έρλεντ Ε. Μο ΜΕ ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ – ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΣΔΠΥ [4]

- ✘ Με το ντοκιμαντέρ αυτό ο Μο δεν ήθελε να πάρει θέση υπέρ ή κατά της φαρμακευτικής αγωγής που προβλέπεται για το Σύνδρομο Διάσπασης Προσοχής και Υπερκινητικότητας (ΣΔΠΥ). Στόχος του ήταν να δείξει ότι υπάρχει πάντα περιθώριο προόδου και ότι πρέπει σαν κοινωνία να σκεφτόμαστε τον αντίκτυπο των πράξεών μας.
- ✘ Ο σκηνοθέτης έχει γυρίσει και άλλα ντοκιμαντέρ με θέματα που αφορούν παιδιά σε δύσκολες καταστάσεις όπως το *My Eyes* (2006) και το *Can you Die in Heaven* (2005). Αυτή τη φορά πέρασε αρκετό διάστημα με τα παιδιά έως όπου αποφασίσει σε ποιους χαρακτήρες θα εστιάσει. Ήθελε όσοι πρωταγωνιστούσαν να έχουν αίσθηση του χιούμορ αλλά και ταλέντο.
- ✘ Ο σκηνοθέτης της ταινίας ξαφνιάστηκε από την σκληρή κριτική που του ασκήθηκε:

«Έχω κάνει ταινίες για πρόσφυγες και νεοναζί, οι οποίες ήταν όντως προκλητικές, ωστόσο οι αντιδράσεις ήταν πολύ καλές. Ξαφνικά κάνω ένα ντοκιμαντέρ για το (ΣΔΠΥ) και εισπράττω τις σκληρότερες κριτικές που έχω διαβάσει ποτέ στη ζωή μου! [...] Η κινηματογράφιση παιδιών που βιώνουν έντονες καταστάσεις ενέχει μεγάλη ευθύνη ακριβώς γιατί διαφέρει από αυτή των ενηλίκων. Πρέπει να ξέρεις πότε να σταματήσεις και πότε ακριβώς πρέπει να φεύγεις από το δωμάτιο».

trivia

Η οικονομική κρίση και η πολιτική αλλά και ηθική διάστασή της εμπνέει τους Έλληνες ντοκιμαντερίστες και καθρεφτίζεται στο έργο τους. Εξίσου ισχυρή στην πρόσφατη παραγωγή, ωστόσο, είναι η τηλεόραση και ο ρόλος της. Και εξαιρετικής σημασίας, η απόπειρα ενός ενταγμένου στον κοινωνικό κορμό μετανάστη. Συνεντεύξεις στην Ελένη Ανδρουτσοπούλου και στην Τζωρτίνα Σερπιέρη.

ΤΕΧΝΕΣ

Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ, Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

Κατερίνα Πατρώνη

Στην ταινία σας προσεγγίζετε την επίδραση της κρίσης στην τέχνη του θεάτρου στην Ελλάδα. Πώς αποφασίσατε να καταπιαστείτε μ' αυτήν τη διάσταση της κρίσης;

Θα επαναλάβω τα λόγια του σκηνοθέτη

Στάθη Λιβαθινού, όπως ακούγονται στο ντοκιμαντέρ: η κρίση για έναν καλλιτέχνη είναι μία δοκιμασία διπλή, γιατί πρέπει και να το ζήσει αναγκαστικά, αλλά και με κάποιο τρόπο να το μεταφέρει στο έργο του.

ΤΑ ΦΩΤΑ ΤΗΣ ΡΑΜΠΑΣ

Το καλλιτεχνικό τοπίο μιας από τις πιο ενεργές θεατρικά πόλεις της Ευρώπης, μέσα από συνεντεύξεις με τους πιο δραστήριους και ταλαντούχους θιασάρχες και ηθοποιούς και πλάνα από το μέρος όπου ξεκινούν όλα – από τα παρασκήνια.

Πώς επιλέξατε τις περιπτώσεις των θιάσων των οποίων την πορεία καταγράψατε; Τι δυσκολίες αντιμετωπίσατε τόσο κατά την έρευνα σας, όσο και κατά την υλοποίηση του ντοκιμαντέρ;

Οι θιάσοι επελέχθησαν σε συνεργασία με την Ίλια Παπασπύρου, στην οποία ανήκει και η ιδέα αυτού του ντοκιμαντέρ, με την πρόθεση να καλύψουμε ένα ευρύ φάσμα περιπτώσεων, που αρχίζει από το Εθνικό Θέατρο και φτάνει στις μικρές ομάδες που στεγάζονται σε χώρους εκτός κέντρου, επιθυμώντας να καταστούν τόσο οικονομικά όσο και καλλιτεχνικά ανεξάρτητες.

Η κρίση σάς απασχόλησε από το ξεκί-

νημα της, όπως παρακολουθήσαμε και μέσα από την ταινία σας *Docville: Λασκάρως 99* το 2011. Ποιες νέες διαστάσεις της θεωρείτε ότι προσεγγίζετε τρία χρόνια μετά;

Το *Docville: Λασκάρως 99* είχε θέμα το κλείσιμο των μικρών συνοικιακών μαγαζιών μέσα από τις ιστορίες δύο γυναικών, της Αθηνάς και της Ζωής, και των γενικότερων επιπτώσεων στην ζωή τους. Η τέχνη της κρίσης ασχολείται με το χώρο του θεάτρου. Και εδώ η κρίση έχει επιπτώσεις πέρα από τις καθαρά οικονομικές, και επηρεάζει τη θεματική των έργων, τις καλλιτεχνικές επιλογές, αλλά και την συμπεριφορά του κόσμου που ακολουθεί τα θεατρικά πράγματα.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΣΗΜΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Γιώργος Αυγερόπουλος

Αποφασίσατε να ασχοληθείτε μ' ένα θέμα που κυριάρχησε στην ελληνική επικαιρότητα για μεγάλο χρονικό διάστημα και προκάλεσε κοινωνικές και πολιτικές αναταραχές. Πώς αποφασίσατε να καταπιαστείτε με ένα τέτοιο θέμα σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα από την αφητηρία των εξελίξεων;

Έγινε συμπτωματικά. Εκείνη τη μέρα άρχισαν από το μεσημέρι κάποιες φήμες ότι κάτι σοβαρό πρόκειται να γίνει στην ΕΡΤ. Καθώς εδώ και τέσσερα χρόνια γυρίζω την *Αγορά*, ένα ντοκιμαντέρ μεγάλου μήκους γύρω από την ελληνική κρίση, αποφάσισα να πάρω την κάμερά μου και τη μηχανή μου και να ανέβω στην ΕΡΤ. Έφτασα γύρω στις

5 το απόγευμα. Επικρατούσε αναταραχή. Όσο περνούσε η ώρα, τόσο οι φήμες πληθύνονταν. Κάποιοι μιλούσαν ακόμα και για κλείσιμο της ΕΡΤ, κάτι που μου φαινόταν αδιανόητο. Θυμήθηκα ότι στις έξι θα έβγαине στον αέρα το απογευματινό δελτίο ειδήσεων και έτσι αποφάσισα να πάω στο κοντρόλ. Εκεί είχε μαζευτεί πολύς κόσμος. Έλεγαν πως θα γίνουν ανακοινώσεις από τον κυβερνητικό εκπρόσωπο. Κάποια στιγμή ένας τεχνικός άρχισε να φωνάζει (και με το δίκιο του) να βγούμε όλοι από το κοντρόλ και να αφήσουμε τους ανθρώπους να συγκεντρωθούν στη δουλειά τους. Έκανα και γω να φύγω, αλλά ένοιωσα το χέρι ενός συναδέλφου να με κρατά. «Εσύ μείνε», μου

ΟΤΑΝ ΜΑΥΡΙΣΑΝ ΟΙ ΘΘΟΝΕΣ

Ένας δημοσιογράφος που πέρασε από το χώρο της Εθνικής Ραδιοτηλεόρασης ανατέμνει το χρονικό του κλεισίματος της ΕΡΤ το καλοκαίρι του 2013.

είπε. «Αυτό θα πρέπει να καταγραφεί». Μ' αυτόν τον τρόπο τραβήχτηκε η εναρκτήρια, η πρώτη σκηνή του έργου. Και μετά από την εξέλιξη των πραγμάτων, την παραβίαση του συντάγματος από την κυβέρνηση, την πολιτική κρίση που ακολούθησε, καθώς και τις σφοδρές αντιδράσεις τόσο από το εξωτερικό, όσο και στο εσωτερικό της χώρας, αποφασίσαμε να αναπτύξουμε το *Χαμένο Σήμα της Δημοκρατίας* ως ξεχωριστό πρότζεκτ.

Συναντήσατε δυσκολίες και αρνήσεις από πρωταγωνιστές των γεγονότων που δεν θέλησαν να καταθέσουν τη μαρτυρία τους;

Ο κ. Σίμος Κεδικόγλου ήταν ο μόνος που αρνήθηκε να μιλήσει.

Δεδομένου ότι και εσείς συνεργαζόσασταν με την ΕΡΤ εδώ και πολλά χρόνια, με την επιτυχημένη σειρά ντοκιμαντέρ *Εξάντας*, ποια πιστεύετε ότι θα είναι η επόμενη μέρα για τη δημόσια τηλεόραση στην Ελλάδα αλλά και η δική σας επαγγελματική σχέση με το νέο φορέα;

Γνωρίζοντας τη νοστροπία του πελατεϊκού κράτους που έχει βαθιές ρίζες στην χώρα μας, δεν είμαι πολύ αισιόδοξος. Δυστυχώς, όλες οι κυβερνήσεις που πέρασαν από τον τόπο, θεωρούσαν τη δημόσια ραδιοτηλεόραση τσιφλίκι και φερέφωνό τους. Μια ακόμα δημόσια υπηρεσία όπου μπορούσαν να εκπληρώνουν τα ρουσφέτια τους. Αυτό είναι δύσκολο να αλλάξει από τη μια μέρα στην άλλη, γιατί είναι θέμα παιδείας. Εύχομαι να βγω ψεύτης και ο καινούργιος ραδιοτηλεοπτικός φορέας που σύντομα θα βγει στον αέρα, να είναι όντως ένας μοντέρνος και ανεξάρτητος οργανισμός, μακριά από κυβερνητικές παρεμβάσεις, και κομματικές αγκυλώσεις όπως εξήγγειλε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος. Αμφιβάλλω, αλλά ο χρόνος θα δείξει. Προσωπικά έχω αναλάβει υποχρεώσεις με δίκτυα του εξωτερικού προς το παρόν. Όταν αυτές τελειώσουν, θα δούμε. Το σίγουρο είναι ότι χρειαζόμαστε μία καλή ποιοτική και σύγχρονη δημόσια ραδιοτηλεόραση που να εγγυάται τον πλουραλισμό. Γιατί ο πλουραλισμός είναι ένας από τους πυλώνες της Δημοκρατίας.

ΜΕΡΚΙΑΒΕΛΙΣΜΟΣ

Αναπτύσσοντας την προβληματική που έθεσε στο προ διετίας ντοκιμαντέρ του, *Ολιγαρχία*, ο γνωστός δημοσιογράφος προσωποποιεί στη μορφή της καγκελαρίου Άνγκελα Μέρκελ, ότι αυτός θεωρεί «ευρωπαϊκή ηγεμονία».

Γιατί ασχοληθήκατε με την πολιτική διαδρομή της καγκελαρίου της Γερμανίας;

Είναι εντυπωσιακό ότι μια άσημη φυσικός από την Ανατολική Γερμανία που δεν ασχολείται με την πολιτική (έχω μια σκηνή στο ντοκιμαντέρ όπου ομολογεί ότι τη μέρα που έπεφτε το Τείχος του Βερολίνου πήγε για σαούνα!) είναι η βασίλισσα της Ευρώπης και η πιο ισχυρή γυναίκα στον πλανήτη. Επιπλέον, εκδόθηκε πέρυσι ένα βιβλίο από τη Γερτούδη Χέλερ με τίτλο *Η Νονά*, από το οποίο εμπνεύστηκα και τη δική μου ταινία. Αν και ανήκει επίσης στο Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα, η Χέλερ υποστηρίζει ότι η Μέρκελ χρησιμοποιεί μεθόδους της μαφίας για να

εξουσιάζει. Ο συνδυασμός των δύο παραπάνω φτιάχνει αυτόματα ένα πολιτικό θρίλερ.

Ακολουθείτε την ζωή της Μέρκελ από την παιδική της ηλικία στην Ανατολική Γερμανία μέχρι και σήμερα, μέσα από συνεντεύξεις αλλά και αρχαιακό υλικό. Πώς καταφέρατε να συλλέξετε το υλικό της έρευνάς σας;

Πήγα στην κωμόπολη όπου μεγάλωσε και συνομίλησα με κατοίκους που την γνώριζαν, από τον παπά της ενορίας μέχρι τον καθηγητή της στο Γυμνάσιο. Υστερα βρήκα με την επίσημη βιογράφο της (τη συγγραφέα της *Νονάς* Χέλερ), που την πολεμά, αλλά και ανθρώπους που συνεργάστηκαν μαζί της, όπως ο διάσημος Γερμανός κοινωνιολόγος Ούρλιχ Μπεκ. Έχει γράψει ένα ανάλογο βιβλίο για την κρίση: *Από τον Μακιαβέλι στη Μερκίαβέλι*. Τα αρχεία τα γνωρίζω αρκετά καλά, γιατί είχα κάνει παλιότερα 2-3 ντοκιμαντέρ για την πτώση του τείχους

Θεωρείτε ότι η δύσκολη κατάσταση της Ελλάδας και της Ευρώπης οφείλεται κατά κύριο λόγο στον κυρίαρχο ρόλο της Μέρ-

Η ΝΟΝΑ

Στέλιος Κούλογλου

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

κελ; Πού στηρίζετε για να τεκμηριώσετε τον ισχυρισμό σας;

Πρόκειται ασφαλώς για ένα πανευρωπαϊκό σύστημα εξουσίας, το οποίο είχα περιγράψει στην *Ολιγαρχία*, μια ταινία που παρουσιάστηκε στο Φεστιβάλ πριν από δύο χρόνια. Αλλά είναι η Μέρκελ που βρίσκεται επικεφαλής της στρατηγικής η οποία έχει ανατρέψει όλη τη μεταπολεμική πολιτική της Γερμανίας. Η επιδίωξη πια δεν είναι μια ευρωπαϊκή Γερμανία, αλλά μια γερμανική Ευρώπη. Ο ρόλος της Μέρκελ είναι εδώ κα-

θοριστικός. Η Ιστορία θα μπορούσε να έχει εξελιχθεί διαφορετικά, αν είχε επικρατήσει κάποιος άλλος πολιτικός στο Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα. Θα είχε σεβαστεί περισσότερο τη σημασία που είχε στη μεταπολεμική πολιτική παράδοση της δυτικής Γερμανίας η Ευρώπη της αλληλεγγύης και της -σχετικής- ισοτιμίας ανάμεσα στα κράτη-μέλη. Στην Ανατολική Γερμανία, όπου η Μέρκελ διαμορφώθηκε, δεν είχαν ιδέα για τις ευρωπαϊκές αξίες. Γι' αυτό και τώρα τις καταπατά με τόση ευκολία.

ΤΟ ΨΑΛΙΔΙ ΤΗΣ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑΣ

Ένας σκηνοθέτης, με συστηματική έρευνα, ανοίγει το φάκελο με το κινηματογραφικό υλικό που λογοκρίθηκε στην περίοδο της δικτατορίας. Τι κάνουν όσοι ενοχλούνται από τις ιδέες;

Πού αναζητήσατε το υλικό της ταινίας;

Πριν από χρόνια, έφτασε στ' αυτιά μου, εντελώς τυχαία, η πληροφορία ότι ένα μέρος του αρχείου της λογοκρισίας της χούντας είχε σωθεί. Η ιδέα της δημιουργίας ενός ντοκιμαντέρ που θα βασιζόταν, όχι μόνο στις μαρτυρίες των κινηματογραφιστών που οι ταινίες τους είχαν λογοκριθεί, αλλά και στο άγνωστο μέχρι τότε αρχείο της δικτατορίας, μου φάνηκε από την αρχή ενδιαφέρουσα. Αρχισα να ψάχνω, και μετά από έρευνα χρόνων, βρήκα μεγάλο μέρος του. Περιλάμβανε τις αποφάσεις των επιτροπών λογοκρισίας, πολλές φορές μαζί με το σκεπτικό τους, απόρρητα έγγραφα, αλλά και κουτιά φιλμ, πολλές φορές μισοκατεστραμμένα, με τις λογοκριμένες ή απαγορευμένες σκηνές.

Πώς διαχειριστήκατε το υλικό αυτό και πώς διαλέξατε τα αποσπάσματα στα οποία τελικά εστιάσατε;

Δεν υπήρχε ένα ενιαίο και συγκροτημένο αρχείο. Ήταν υλικό ακόμη αταξινόμητο, αποσπασματικό και διασκορπισμένο, κυρίως στα Γενικά Αρχεία του Κράτους, αλλά

και στο Κινηματογραφικό Αρχείο του υπουργείου Εξωτερικών, στην Ταινιοθήκη της Ελλάδας και στο Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο. Έτσι, χρειάστηκε το υλικό αυτό να ταυτοποιηθεί, να ταξινομηθεί, αλλά και να συντηρηθεί και να ψηφιοποιηθεί, για να μπορέσει, στη συνέχεια, να συνθέσει κανείς όλα τα κομμάτια του παζλ, που στην αρχή έμοιαζε χαοτικό, αποσπασματικό και ανολοκλήρωτο. Στο ντοκιμαντέρ δεν ήταν δυνατόν να συμπεριλάβω όλο το υλικό που βρέθηκε. Έτσι η ταινία διαρκεί 91 λεπτά και περιλαμβάνει μικρής διάρκειας αποσπάσματα από περίπου 70 ελληνικές και ξένες ταινίες της εποχής, κάθε είδους και αισθητικής. Οι ταινίες που επέλεξα καλύπτουν τεράστια γκάμα. Από το *Πρόσωπο με Πρόσωπο* του Ροβήρου Μανθούλη, τους *Βοσκούς της Συμφοράς* του Νίκου Παπατάκη και την *Ευδοκία* του Αλέξη Δαμιανού, μέχρι την *Κόρη μου*, (τη *σοσιαλίστρια* του Αλέκου Σακελλάριου, τον *Παπατρέχα* του Ερρίκου Θαλασσινού και τη *Στεφανία* του Γιάννη Δαλιανίδη, για να αναφέρω μερικά μόνο ενδεικτικά παραδείγματα. Και από το *Θωρηκτό Ποτέμκιν* του Αϊζενστάιν, το *Jesus Christ Super Star* του Νόρμαν Τζούισον, αλλά και γαλλικά και αμερικανικά επίκαιρα που αναφέρονται στο Μάη του 1968 και τις διαδηλώσεις για τον πόλεμο στο Βιετνάμ, μέχρι τον *Χωροφύλακα του Σεν Τροπέ*, του Ζαν Ζιρό, με τον Λουί ντε Φινές. Προσπάθησα, έτσι, να δώσω μια αντιπροσωπευτική εικόνα της λογοκρισίας των συνταγματάρχων και να

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ

ΣΤΟΡΓΗ ΣΤΟ ΛΑΟ

Βασίλης Δούβλης

φέρω στο φως τον τρόπο σκέψης, την επιχειρηματολογία και τα κριτήριά των λογοκριτών που μερικές φορές ξεπερνούν κάθε φαντασία. Πολλά από τα κείμενα των αποφάσεών τους αποτελούν μνημεία μισαλλοδοξίας, παραλογισμού και γελοιοότητας.

Υπάρχει λογοκρισία σήμερα - και, αν ναι, με ποια μορφή;

Η λογοκρισία δεν είναι δημιούργημα της χούντας. Είναι συνηθισμένη με κάθε είδους αυταρχική εξουσία. Οι μορφές που παίρνει και οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται κάθε φορά εξαρτώνται από τις ιδέες, την ηθική και την αισθητική που επικρατούν σε κάθε χώρα και σε κάθε εποχή. Στην Ελλάδα λογοκρισία υπήρχε και πριν από τη χούντα. Στις μέρες μας, παρ' όλο που οι διεθνείς οργανισμοί προστατεύουν

την ελευθερία της έκφρασης, υπάρχουν ακόμη χώρες του κόσμου όπου, όχι μόνο τα έργα τέχνης λογοκρίνονται, αλλά και οι ίδιοι οι δημιουργοί τους διώκονται και φυλακίζονται. Αλλά και στις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες, όπου η ελευθερία έκφρασης των πολιτών προστατεύεται από τους νόμους, έχουν παρατηρηθεί κατά καιρούς κρούσματα λογοκρισίας και με διαφορετικές μάλιστα μορφές. Με την επανεμφάνιση, μάλιστα, του φασισμού στις σύγχρονες κοινωνίες αλλά και την έξαρση του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας, έχουν υπάρξει περιπτώσεις που ομάδες φανατικών επιχειρούν διά της βίας να φιμώσουν την καλλιτεχνική δημιουργία, όταν αυτή είναι αντίθετη με τις ιδέες και την αισθητική τους και να καλλιεργήσουν το φόβο, που οδηγεί στην αυτολογοκρισία.

KISMET

Νίνα Μαρία Πασχαλίδου

ΑΠΟ ΤΗ ΦΑΤΜΑΓΚΙΟΥΛΑ ΣΤΗ ΣΙΜΟΝ ΝΤΕ ΜΠΟΒΟΥΑΡ

Η ραγδαία διάδοση των τουρκικών τηλεοπτικών σειρών αποκτά νέα συμφραζόμενα, μέσα από μια έρευνα για τους λόγους της επιτυχίας τους στην Ελλάδα και σε πολλές χώρες της Μέσης Ανατολής και του αραβικού κόσμου, όπου θέτουν θέματα γυναικείας χειραφέτησης.

Πώς αποφασίσατε να ασχοληθείτε με αυτό το θέμα και πώς πραγματοποιήσατε την έρευνα σας;

Ολοκλήρωνα το μεταπτυχιακό μου στην Ουάσιγκτον DC, όταν μια φίλη μου Τουρκάλα, η Νέσε, μου έδειξε ένα άρθρο για τις τουρκικές σαπουνόπερες με κεντρικό θέμα την επιρροή που έχουν στις γυναίκες κυρίως στη Μέση Ανατολή και στη Βόρεια Αφρική. Το βρήκα πολύ ενδιαφέρον και ξεκίνησα να

διαβάζω γι' αυτό το φαινόμενο. Όταν επέστρεψα στην Ελλάδα, είδα ότι και η γιαγιά μου, αλλά και πολύς ακόμη κόσμος παρακολουθούσε τις τουρκικές σαπουνόπερες φανατικά. Αποφάσισα τότε να γυρίσω ένα ντοκιμαντέρ για αυτό το θέμα και να εξερευνήσω τους τρόπους με τους οποίους οι σειρές αυτές επηρεάζουν γυναίκες ανά τον κόσμο. Η έρευνα για την ανεύρεση των πρωταγωνιστών ήταν ιδιαίτερα απαιτητική. Στην Αίγυπτο, αλλά και στην Τουρκία, πραγματοποιήσαμε ρεπεράζ πολλών εβδομάδων προκειμένου να συναντήσουμε γυναίκες από κάθε κοινωνική τάξη, από πολλές περιοχές, που εμπνέονται από τις σαπουνόπερες. Ήταν μια καταπληκτική εμπειρία διότι ειδικά στην Αίγυπτο, σε μια περίοδο μετά την Αραβική Άνοιξη, ήταν εντυπωσιακό να δει κανείς την απουσία προτύπων και την ανάγκη για νέα είδωλα, τα οποία προέρχονται από την Τουρκία, με τη μορφή τηλεοπτικών ηρωίδων. Ρόλοι που σπάνε ταμπού, και ανοίγουν νέους

ορίζοντες για τις γυναίκες. Σε άλλες χώρες είχαμε την ανεκτίμητη βοήθεια των συμπαραγωγών μας, οι οποίοι με την εμπειρία τους στήριξαν την έρευνα και προετοίμασαν την παραγωγή του ντοκιμαντέρ.

Το εντυπωσιακό στοιχείο που προκύπτει από την ταινία είναι η επιρροή που έχουν οι σειρές αυτές στη χειραφέτηση των γυναικών σε χώρες που δεν είναι αυτονόητες βασικές ελευθερίες. Μιλήστε μας για αυτή τη διάσταση του θέματος;

Το κύριο θέμα είναι πώς οι δραματικές αυτές σειρές «αιχμαλωτίζουν» το μουσουλμανικό κοινό δείχνοντας έναν μοντέρνο και απελευθερωμένο τρόπο ζωής και ειδικότερα των γυναικών. Προβάλλοντας πρωτόγνωρες κοινωνικές ελευθερίες –εξωσυζυγικές σχέσεις, διαζύγια, γυναίκες που διακρίνονται στο χώρο εργασίας τους– σε μια περιοχή όπου ακόμα επικρατούν η βία και η ανισότητα στις σχέσεις ανδρών και γυναικών, οι σειρές αυτές ενθαρρύνουν τις γυναίκες να μιλήσουν ανοιχτά για τα σύγχρονα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους. Οι σαπουνόπερες γενικότερα, παρότι σε πολλές κοινωνίες θεωρούνται ευτελές θέαμα, κατορθώνουν και εισέρχονται σε σπίτια που κανείς άλλος δεν έχει πρόσβαση. Στην Αθήνα, το Μόσταν και

τη Σόφια, όπου οι τουρκικές σειρές έχουν αντικαταστήσει τις εγχώριες, το ντοκιμαντέρ ανακαλύπτει πώς τα σίριαλ αναδεικνύουν μια θετική εικόνα των Τούρκων και ξυπνούν σε πολλές γυναίκες μια αίσθηση νοσταλγίας για το παρελθόν και μια στροφή σε πιο παραδοσιακές οικογενειακές αξίες, τις οποίες νιώθουν ότι έχουν χάσει.

Συναντήσατε δυσκολίες κατά τη διάρκεια ολοκλήρωσης της ταινίας τόσο στην Ελλάδα όσο και στις χώρες του αραβικού κόσμου;

Ναι, υπήρχαν πολλές δυσκολίες. Τα γυρίσματα πραγματοποιήθηκαν σε χώρες οι οποίες δεν δίνουν εύκολα άδειες για τέτοιου είδους θέματα. Αν σκεφτεί κανείς ότι σε χώρες όπως το Ιράν ξηλώνουν τις αντένες από τις οροφές των σπιτιών για να μη βλέπουν οι γυναίκες σαπουνόπερες, μπορεί να καταλάβει πως, ενώ για εμάς εδώ στην Ελλάδα οι σαπουνόπερες είναι κάτι συνηθισμένο, σε άλλες χώρες μπορεί και να απαγορεύονται. Η μεγαλύτερη όμως δυσκολία ήταν να κερδίσουμε την εμπιστοσύνη των γυναικών που έλαβαν μέρος στην ταινία και να χτίσουμε μια σχέση μαζί τους. Το ότι ήμουν γυναίκα πιστεύω ότι έπαιξε σημαντικό ρόλο, διότι υπάρχουν ιστορίες που μια γυναίκα διηγείται μόνο σε μια γυναίκα.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΥΣΗ

Επτά Ιρανοί, που βρέθηκαν στη Θεσσαλονίκη κατά το πέρασμά τους στην Ευρώπη, ονειρευόμενοι μια καλύτερη ζωή σε μια δημοκρατία της Δύσης, μοιράζονται στην κάμερα την εμπειρία της μετανάστευσης. Ο σκηνοθέτης, που κατάγεται από την ίδια χώρα, μοιράζεται σε λίγες γραμμές τις σκέψεις που τον οδήγησαν στο εγχείρημα.

Ήμουν ένας άνθρωπος καθημερινός, μάλλον ευνοημένος από το σύστημα και απορροφημένος από τη δουλειά μου, μέχρι που η δολοφονία του αδερφού μου και η δημοσιοποίηση της ταυτότητας των δολοφόνων του με μια μου ταινία άλλαξαν εντελώς το σκηνοθέτη. Ο εργατικός ρεπόρτερ και σκηνοθέτης έγινε, από τη μία στιγμή στην άλλη, ένα κουβάρι από σάρκες και αίμα στα δωμάτια βασανιστηρίων, ένα κυνηγημένο σκυλί με μία ποιητή θανάτου στην πλάτη του, που χάρη στην καλή του τύχη κατάφερε να δραπετεύσει από τη φρίκη που έζησε. Έτσι μοιράστηκα την τύχη των ανθρώπων που το θεοκρατικό σύστημα έχει αποκλείσει από κάθε εκδήλωση που δεν συνάδει με την επικρατούσα αντίληψη. Σίγουρα, χωρίς την προσωπική μου εμπειρία, η ματιά μου στις ιστορίες της μετανάστευσης θα ήταν διαφορετική.

Τώρα, όσον αφορά τα εφτά παιδιά που βλέ-

πουμε, είναι άνθρωποι που βρεθήκαμε τυχαία στην Ελλάδα. Παιδιά κάτω από το πολιτισμικό σοκ της επαφής τους με τον δυτικό κόσμο. Παιδιά που δεν έχουν χαρτιά, άρα δεν υπάρχουν, και που άμα χαθούν στο ταξίδι δεν θα υπάρχει τίποτα που να θυμίζει το πέρασμά τους. Παιδιά που το όνειρό τους γίνεται τοίχος-φυλακή, που τα καθηλώνει και τα σκοτώνει. Οι κουβέντες τους μπορεί να φανούν παράξενες για τους Έλληνες, είναι όμως λόγια ανθρώπων που πόνεσαν στην πατρίδα τους και η ελευθερία δεν μοιάζει με αυτό που ονειρεύτηκαν. Πέρα από το οικονομικό πρόβλημα που δεν μας αφήνει περιθώρια για μια σωστή λήψη και επεξεργασία, το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι ο κίνδυνος να βρεθείς κατηγορούμενος για προώθηση λαθρομεταναστών, από τη στιγμή που περπατάς δίπλα σε έναν άνθρωπο ο οποίος πιθανόν να έχει ληγμένη άδεια προσωρινής παραμονής.

ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Μορτέζα Τζαφάρι

ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗΣ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗΣ

ΜΙΚΡΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

Η ΖΩΗ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ

Α.Δαρλάση, Ε. Λαμπροπούλου, Γ. Νικολάου, Μ. Αρμάν Πογοσιάν, Μπ. Τσούτσας

Μπορεί η θρησκευτική ιστορία να βάφτισε την Πάτμο «Νησί της Αποκάλυψης», ταυτίζοντάς την με τις γραφές του ευαγγελιστή Ιωάννη, αλλά υπάρχουν πολλές πτυχές του νησιού που παραμένουν ανεξερεύνητες. Μια ομάδα νέων σκηνοθετών αποκαλύπτει από διαφορετικές οπτικές γωνίες την καθημερινότητα σε μια πυκνή μεθόριο.

Η έννοια των συνόρων διατρέχει την ταινία σας. Θέλετε να μας πείτε δύο λόγια για αυτό;

Όλοι περιοριζόμαστε από εξωτερικά και εσωτερικά σύνορα, είτε πρόκειται για γεω-

γραφικά είτε κοινωνικά ή ψυχολογικά που καθορίζουν τις ζωές μας. Στόχος του συγκεκριμένου ντοκιμαντέρ είναι να εξερευνήσει πώς η Πάτμος εμπνέει τους κατοίκους της και τους οδηγεί σε μια ιδιαίτερη στάση ζωής.

Οι ήρωες του ντοκιμαντέρ αφηγούνται τις ιστορίες τους και μας επιτρέπουν να εξερευνήσουμε τα σύνορά τους.

Πώς λειτουργήσε η συνεργασία των πέντε

σκηνοθετών;

Θεωρήσαμε ότι ο καλύτερος τρόπος για την αφήγηση αυτής της ταινίας ήταν οι διαφορετικές προσεγγίσεις. Υιοθετήσαμε έναν κοινό αφηγηματικό άξονα που εμπλουτίστηκε διαφορετικά από την προσωπική ματιά του καθενός. Μέσα από τις αφηγήσεις και τις ιστορίες των ηρώων μας, εμπνευστήκαμε και οδηγηθήκαμε να ξεπεράσουμε και τα δικά μας προσωπικά σύνορα.

Η ταινία καταπάνεται με την αναζήτηση της προσωπικής ελευθερίας των πρωταγωνιστών σας. Τι ρόλο παίζει το νησί, η Πάτμος, σ' αυτή την προσπάθεια;

Η Πάτμος είναι ένας ιδιαίτερος τόπος. Εκτός από τη μεγάλη ιστορική και θρησκευτική σημασία, παρουσιάζει ένα πολύ ενδιαφέρον κοινωνικό ψηφιδωτό. Σε λίγα μόνο τετραγωνικά μέτρα γης, συνυπάρχουν τρεις αντιθετικές ομάδες ανθρώπων. Οι μόνιμοι κάτοικοι, οι μοναχοί και οι καλλιτέχνες που ζουν σε ένα δικό τους παράλληλο σύμπαν, και οι ιδιοκτήτες των αρχοντικών της χώρας που επισκέπτονται το νησί τους καλοκαιρινούς μήνες. Αυτή η ιδιαιτερότητα κάνει ακόμη πιο ισχυρό τον τρόπο με τον οποίο οι ήρωές μας αναζητούν την προσωπική τους ελευθερία, επιτυγχάνοντας ή μη.

ΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΤΑ ΔΟΛΑΡΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ

Αύρα Γεωργίου

Η εντελώς ξεχωριστή φυσιογνωμία του Μεσολογγίου ξεδιπλώνεται μεγαλοπρεπώς χάρη στην έκσταση του πανηγυριού του Άη Συμιού, που γιορτάζεται κάθε χρόνο το τετραήμερο της Πεντηκοστής και του Αγίου Πνεύματος.

ωνικής αφομοίωσης, αλλά περισσότερο μία στάση κοινής αποδοχής. Όλοι μαζί μοιράζονται και υπηρετούν την ίδια παράδοση, γι' αυτό και αισθάνονται πολίτες του Μεσολογγίου.

Τι ιδιαιτερότητες είχατε να αντιμετωπίσετε στην παραγωγή του συγκεκριμένου ντοκιμαντέρ;

Έχοντας αφιερώσει δέκα χρόνια σ' αυτή την ταινία μπορώ να πω πως η παραγωγή της δεν ήταν εύκολη. Κι αυτό, για δύο λόγους. Πρώτον, γιατί οι εθνικοί φορείς, Κέντρο Κινηματογράφου και ΕΡΤ, το αντιμετώπισαν πάντα σαν ένα φολκlorικό θέμα χωρίς ιδιαίτερη εμβέλεια, και πείστηκαν μόνο όταν το γαλλογερμανικό κανάλι ARTE ενδιαφέρθηκε να το χρηματοδοτήσει. Αλλά ακόμα και τότε οι ατελείωτες, δαιδαλώδεις γραφειοκρατικές διαδικασίες είχαν συνέπεια να μην έχω πληρωθεί ούτε καν μια δόση από το εγκεκριμένο οφειλόμενο ποσό από την τέως ΕΡΤ. Σ' αυτό το σημείο θα ήθελα να ευχαριστήσω την Annie Bataillard, την ARTE TV καθώς και την Ειρήνη Γαβαλά, διευθύντρια του τμήματος συμπαραγωγών της τέως ΕΡΤ που πίστεψαν στην ταινία και βοήθησαν στην πραγματοποίησή της – ακόμα κι αν η ελληνική κρατική τηλεόραση δεν έχει αναλάβει ακόμα καμία από τις υποχρεώσεις της σαν συμπαραγωγός, ούτε απεναντί μου ούτε έναντι της ARTE. Ύστερα το θέμα το ίδιο ήταν πολύ απαιτητικό στην απόδοσή του, λόγω του ότι ο Άη Συμιός είναι ένας κόσμος ολοκληρωμένος σε διαρκή κίνηση. Έτσι, όσο καθυστερούσαν και αναβάλλονταν οι εκάστοτε πιθανές χρηματοδοτήσεις, άλλαζαν διαδοχικά και οι εκδοχές του σεναρίου, γιατί π.χ. οι άνθρωποι που ήταν διαθέσιμοι για γύρισμα το 2007, είχαν άλλες υποχρεώσεις την επόμενη χρονιά κι έτσι άλλαζαν συνεχώς οι πρωταγωνιστές και οι «σεναριακές» ισορροπίες σε τέτοιο βαθμό ώστε να πρέπει να βρεθούν καινούργιες λύσεις. Τελικά, είμαι πολύ χαρούμενη που ολοκληρώθηκε αυτή η ταινία κι ένα μεγάλο ευχαριστώ στο Μεσολόγγι που μ' αγκάλιασε και με ενέπνευσε με αληθινές ανθρώπινες αξίες.

ΔΙΟΝΥΣΙΑΣΜΟΣ

Μιλήστε μας λίγο για την πρώτη φορά που βρεθήκατε στο πανηγύρι του Άη Συμιού. Τι ήταν αυτό που σας γοήτευσε; Πώς γνωρίσατε τους ήρωές σας;

Πρώτη φορά πήγα στο Μεσολόγγι το 2002, και δεν έφτασα εκεί τυχαία. Από τα πανεπιστημιακά μου χρόνια μελετούσα με πάθος τα Διονυσιακά και, κάποτε, μία φίλη με παρότρυνε να πάω στο πανηγύρι του Άη Συμιού, ν' ανακαλύψω και μόνη μου αν εκεί πραγματικά ο διονυσιακός χαρακτήρας είχε επιζήσει των αιώνων. Ο Άη Συμιός με συγκίνησε από την αρχή, γιατί πρώτη φορά έβλεπα δρώμενα και πράξεις που μόνο σε μελέτες είχα διαβάσει, να τελούνται μπροστά στα μάτια μου. Πολύ σημαντική είναι η χροιά της μουσικής, που είναι και μοναδική στην Ελλάδα. Αυτή η μουσική, που παίζουν αποκλειστικά Τσιγγάνοι, είναι που δημιουργεί έναν ξέφρενο ενθουσιασμό, ενώ συγχρόνως ενισχύει την αγρύπνια σε όλη τη διάρκεια της γιορτής που αρχίζει από το Σάββατο το βράδυ και διαρκεί ως την Τετάρτη το πρωί non-stop. Μέσα στα δέκα συναπτά χρόνια

στα οποία συμμετείχα σε αυτές τις γιορτές και μοιράστηκα αντισυμμετρικές εμπειρίες, συνδέθηκα βαθιά με την ιστορία και τις ιδιαιτερότητες των ανθρώπων και του τόπου.

Παρακολουθούμε να ξεδιπλώνεται μπροστά στα μάτια μας μια ισχυρή σχέση που έχει βαθιές ρίζες στο παρελθόν, αυτοί μεταξύ των ντόπιων και των Τσιγγάνων. Πώς τη ζήσατε;

Στο Μεσολόγγι ισχύει μια ιδιόμορφη κοινωνική συνθήκη που δεν συναντάται συχνά στον ευρωπαϊκό χώρο. Οι Ρομά είναι μέρος του πληθυσμού και της καθημερινής ζωής της πόλης. Οι Τσιγγάνοι του Μεσολογγίου δεν είναι νομάδες, είναι εγκατεστημένοι κανονικά κι η γειτονιά τους είναι σύμμεκτη. Είναι αποδεκτοί στο σχολείο, στο νοσοκομείο ή στο δημαρχείο - στην κοινωνική ζωή, γενικώς. Υπάρχουν επίσης πολλές φιλίες και συναναστροφές μεταξύ ντόπιων και τσιγγάνων. Δεν παρατηρούμε όμως σε καμία περίπτωση μία τάση κοι-

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ

ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ

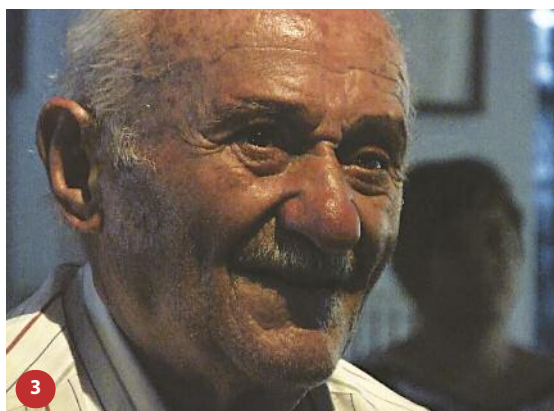
Πολλά είναι τα πρόσωπα που πρωταγωνιστούν και φέτος στα ελληνικά ντοκιμαντέρ του 16ου ΦΝΘ. Το καθένα έχει τη δική του ξεχωριστή γοητεία, ενώ όλα μαζί συνθέτουν ένα καλειδοσκόπιο ιστοριών που συγκινούν κι εντυπωσιάζουν. Οι Έλληνες ντοκιμαντερίστες φιλοτεχνούν αυτά τα πορτρέτα με ευαίσθητη, πρωτότυπη ματιά, εστιάζοντας σε προσωπικότητες που κάνουν τη διαφορά.

της **Αλεξάνδρας Κόλια**

Άνθρωποι της τέχνης και των γραμμάτων βρίσκονται στο επίκεντρο αρκετών ντοκιμαντέρ τα οποία προβάλλονται στη φετινή διοργάνωση. Ο ζωγράφος Άντης Ιωαννίδης φανερώνει στο θεατή τα υλικά που ζωντανεύουν το έργο του στην ταινία **Να ταΐσω τους μέρμηγκες (1)** της Αιμιλίας Μηλού. Ο Τζέιμς Τζόις, εμβληματική φιγούρα της λογοτεχνίας, και η άγνωστη σχέση του με την ελληνική γλώσσα, είναι ο βασικός θεματικός άξονας του ντοκιμαντέρ **The Red Bank. James Joyce: Τα τετράδιά του, των ελληνικών (2)** της Βουβούλας Σκούρα. Στη **Θηλειά (3)** του Βασίλη Λουλέ, ο Λευτέρης Ρίζος, βοηθητικός ηθοποιός στην ταινία *Αναπαράσταση* του Θόδωρου Αγγελόπουλου, ανακαλεί μνήμες από εκείνο το καθοριστικό για τον δημιουργό του κινηματογραφικό έργο. Από το χώρο της υποκριτικής, συγκεκριμένα από την πληθωρική προσωπικότητα της ηθοποιού Τίτικας Σαριγκούλη, εμπνέεται το ντοκιμαντέρ **Stairway to Titika (4)** του Παύλου Κοσμίδη. Σε έναν μοναδικό χώρο τέχνης στην Ελλάδα, όπου η γλυπτική γίνεται βίωμα, εστιάζει το ντοκιμαντέρ **Θεόδωρος Παπαγιάννης: Επιστροφή στο Ελληνικό (5)** του Παναγιώτη Κράββαρη. Από την άλλη, το ντοκιμαντέρ **Το κενό. Η μουσική περίπτωση της Κατερίνας Πετράκου (6)** του Δημήτρη Παπούλια, παρουσιάζει την ιδιαίτερη καλλιτεχνική οπτική της εν λόγω καλλιτέχνης. Η μαγεία της εικόνας δεσπόζει σε τρία ακόμη ντοκιμαντέρ του 16ου ΦΝΘ, μέσα από ελκυστικές προσωπογραφίες. Στο ντοκιμαντέρ **Οπτική γωνία: Το χρώμα (7)** του Σταύρου Ψυλλάκη, ο φωτογράφος Στράτος Καλαφάτης ισορροπεί ανάμεσα στο πραγματικό και το φανταστικό, ενώ στο **Οπτική γωνία: Mythogenesis (8)** του Νίκου Πανουτσόπουλου, ο Καταλανός φωτογράφος Ζοάν Φοντκουμπέρτα «παίζει» ανάμεσα στην αλήθεια και τη φάρσα. Από την άλλη, στο ντοκιμαντέρ **Εξ αύριον τα σπουδαία – Πορτρέτα του αύριο: Η φαντασμαγορία της ήττας (9)** της Αναστασίας Χριστοφορίδου, ο Θεσσαλονικιός ζωγράφος της pop art Γιώργος Τζινουδής μάς ξεναγεί στο ανήσυχο σύμπαν του.

Οι ιστορίες των προσώπων εκπλήσσουν με τη μοναδικότητά τους. Μια απίθανη, κινηματογραφικής υφής ιστορία αφηγείται το ντοκιμαντέρ **ΒΙΕΤ ΚΩ-ΣΤΑΣ. Υπηκόοτης: Ακαθόριστος (10)** του Γιάννη Τριτσιμιπίδα: Πρόκειται για την οδύσσεια ενός Έλληνα που πέρασε από την καταναγκαστική εργασία στη Λεγεώνα των Ξένων και έπειτα στο Λαϊκό Στρατό του Βιετνάμ, όπου και τιμάται σαν ήρωας. Περνώντας στο σήμερα, το ντοκιμαντέρ **Μποξέρ (11)** του Γιώργου Παντελεάκη, θέτει σε πρώτο πλάνο έναν παλαιάμο πυγμάχο για να μιήσει το θεατή στην αφανή, ανθρώπινη πλευρά του συγκεκριμένου αθλήματος. Ακολουθώντας ένα ασυνήθιστο επάγγελμα, ο Κρίτων Αναστασόπουλος, ο πρώτος Έλληνας ακροβάτης στο φημισμένο Τσίρκο του Ήλιου, αφηγείται πώς πραγματοποίησε το όνειρο μιας ζωής στο ντοκιμαντέρ **Εξ αύριον τα σπουδαία – Πορτρέτα του αύριο: Κρίτων ο ακροβάτης (12)** του Γρηγόρη Βαρδαρινού. Σε μια επίσης σπάνια ενασχόληση εστιάζει και το ντοκιμαντέρ **Μια αναπνοή στο Αιγαίο (13)** του Αποστόλη Ασημακόπουλου, καταγράφοντας μια παράδοση που κινδυνεύει να χαθεί, αυτή των χριστάδων της Ανάφης.

Εικόνες της Ελλάδας και του κόσμου αποτυπώνονται σε πρόσωπα που ξεχωρίζουν: Ας απολαύσουμε τις συναρπαστικές ιστορίες τους στα ελληνικά ντοκιμαντέρ του 16ου ΦΝΘ!

ΚΛΕΨΕ ΠΑΙΔΙ ΜΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Από την Έλενα Χρηστοπούλου

Σε μια τάξη (μη) δημιουργικής γραφής στο Πανεπιστήμιο της Πενσιλβάνια (Uncreative Writing, του Κένεθ Γκόλντμινθ) η αυθεντικότητα τιμωρείται, ενώ οι φοιτητές επιβραβεύονται για τη λογοκλοπή. Ταυτόχρονα, ένα νέο ρεύμα συγγραφέων διατείνεται πως «η πράξη της γραφής έγκειται κυριολεκτικά στη μετακίνηση της γλώσσας», και απενοχοποιημένα χρησιμοποιούν κείμενα άλλων χωρίς να παραθέτουν την πηγή τους. Ο Γκόλντμινθ χρησιμοποιεί τον όρο «μη αυθεντική ιδιοφυΐα» της Μάρτζορι Πέρλοφ για να εκσυγχρονίσει την αντίληψη που έχουμε για την ευφυΐα, η οποία σήμερα έχει πολύ περισσότερο να κάνει με τη διαχείριση και τη διάδοση της πληροφορίας, παρά με την πρωτοτυπία.

Η οικειοποίηση στην τέχνη σαφώς και δεν αποτελεί επικεφαλίδα, κι ας έχει αποκτήσει πλέον στάτους είδους γραφής καθεαυτού. Το μεγάλο κλισέ του Πικάσο άλλωστε ζει και βασιλεύει: ένας καλός καλλιτέχνης κλέβει, δε δανείζεται. Αν όμως πιαστεί στα πράσα; Τι λέει αυτό για τις ικανότητές του; Παραμένει καλός καλλιτέχνης ή είναι πια ένας αποτυχημένος απατεώνας; Αν, από την άλλη, δεν είναι καλλιτέχνης αλλά δημοσιογράφος; Πώς επηρεάζει αυτό τη δημόσια ή προσωπική ανοχή;

Ο Τζέισον Μπλερ ντρόπιασε πριν δέκα χρόνια τους *New York Times* κλέβοντας κατά συρροή άρθρα συναδέλφων του από άλλα έντυπα. Ένα χρόνο αφότου η εφημερίδα του είχε κερδίσει 7 βραβεία Πούλιτζερ, αριθμός ρεκόρ, ο Μπλερ τη διέσυρε σε σκάνδαλο, οι προϊστάμενοί του απολύθηκαν κι ο ίδιος, αφού παραιτήθηκε, εξέδωσε βιβλίο, ενώ τώρα δουλεύει ως σύμβουλος προσωπικής ανάπτυξης. Σχεδόν αλώβητος, δεν αρνείται την ευθύνη όσων έκανε, αλλά δεν πειθεί καθόλου όταν απολογείται γι' αυτά. Οι δικαιολογίες του θα μπορούσαν να είναι πειστικές: οι απαιτήσεις της σύγχρονης «multi-tasking, multi-platform» εργασίας ξεπερνούν τη φαντασία. Ο εθισμός του σε ουσίες και η κλονισμένη ψυχική υγεία του σίγουρα είναι συμπτώματα της εποχής του. Ο Μπλερ δεν είναι ο μόνος.

Αλλά εκείνος ήταν που όντως έκλεψε, που όντως πήγε να τα καλύψει λέγοντας ψέματα και κάνοντάς τα εν τέλει μαντάρα. Το σκάνδαλο όμως που ακολούθησε και, κυρίως, η σύσσωμη κατακραυγή ήταν μια εξόφθαλμη υποκρισία. Ο Μπλερ δεν είναι σε καμία περίπτωση μάρτυρας, αλλά σε ένα βαθμό έγινε στόχος μιας πολιτικής ορθότητας που ελάχιστα έχει να κάνει με την ηθική.

Αν ο Μπλερ ζούσε στην Ελλάδα ή στη Μάλτα πιθανότατα να μην είχε αντιλη-

φθεί κανείς το –κατά μεγάλη πιθανότητα μεταφρασμένο δίχως παραπομή, ή κατασκευασμένο– αντίστοιχο άρθρο του. Οι πιο ζουμερές ειδήσεις «δημιουργούνται» αλλού – στα παρασκήνια του Λευκού Οίκου, σε μια πολιορκημένη πόλη της Συρίας, στη ζωή ενός σταρ στο Χόλιγουντ, σ' ένα ηφαίστειο στην Ισλανδία. Είναι αδύνατο να ελέγξεις, σε διεθνές επίπεδο, τα σχετικά άρθρα που αναπαράγονται με cory paste στην καρέκλα ενός γραφείου.

Υπάρχει (;) βέβαια κι αυτός ο ταλαίπωρος κώδικας δεοντολογίας (για το 'ντερνετ ισχύει μόνο το χάος), ο οποίος, για την ιστορία, δημιουργείται καταρχάς για να προστατεύει αρχικά τον ίδιο το δημοσιογράφο, και κατόπιν τους ανθρώπους για τους οποίους γράφει. Εκείνος πρέπει με τη σειρά του να είναι, εν ολίγοις, ακέραιος. Ο κώδικας –ιδανικά θα έπρεπε να είναι οδηγός που βοηθά το δημοσιογράφο σε διλήμματα, ηθικής φύσης μεταξύ άλλων, και όχι οι 10 εντολές τις οποίες πρέπει να τιμά προς αποφυγήν της τιμωρίας. Όταν ο Μπλερ τη «γλίτωσε», την πρώτη φορά που έκανε τη λαδιά, τότε ήταν που απέκτησε την αυτοπεποίθηση για να την ξανακάνει. Όσο θολωμένη και να ήταν η κρίση του, αυτή ήταν η στιγμή που συνειδητά αγνόησε την ευθύνη του. Ο Μπλερ όμως δεν είναι ο μόνος.

Αν είχε διαβάσει το βιβλίο του εξελικτικού ψυχολόγου Ρόμπερτ Κέρτσμπαν, *Γιατί όλοι (οι άλλοι) είναι υποκριτές*, θα μπορούσε ακόμα και να είχε αποποιηθεί της ευθύνης εντελώς. Ο Κέρτσμπαν περιγράφει το πώς για τις ασυνέπειες μεταξύ λόγων και πράξεων ευθύνεται κατά βάση ο ανθρώπινος εγκέφαλος. Όχι, δεν πρόκειται για κάποια ψυχική διαταραχή. Το μυαλό είναι κατασκευασμένο σαν Lego, συναρμολογείται από διαφορετικά επιμέρους κομματάκια που πολλές φορές δεν συντονίζονται, δεν επικοινωνούν μεταξύ τους. Εξ ου και οι αντιφατικές ανθρώπινες συμπεριφορές γύρω μας (και μέσα μας).

Ή αν είχε χιούμορ, κάτι που σαφώς δεν συμβαίνει, ο Μπλερ θα είχε επικαλεστεί τους... *Simpsons*. Σε ένα επεισόδιο της σειράς, σε μια σκηνή δικαστηρίου, ένα επιχείρημα για την πνευματική ιδιοκτησία των χαρακτήρων Itchy και Scratchy μετατρέπεται σε φρενήρη υπαρξιακό διάλογο για τη φύση των καρτούν. «Το animation εξαρτάται από τη λογοκλοπή!», δηλώνει ο ευέξαπτος παραγωγός της σειράς. «Αν μας πάρετε το δικαίωμα να κλέβουμε ιδέες, από πού θα τις βρούμε;» (Παρεμπιπτόντως: Κλεμμένη είναι αυτή η παράγραφος, από το *The Ecstasy of Influence* του Τζόνθαν Λέθεμ. Αν δεν το σημείωνα, δεν θα το μάθαινε κανείς).

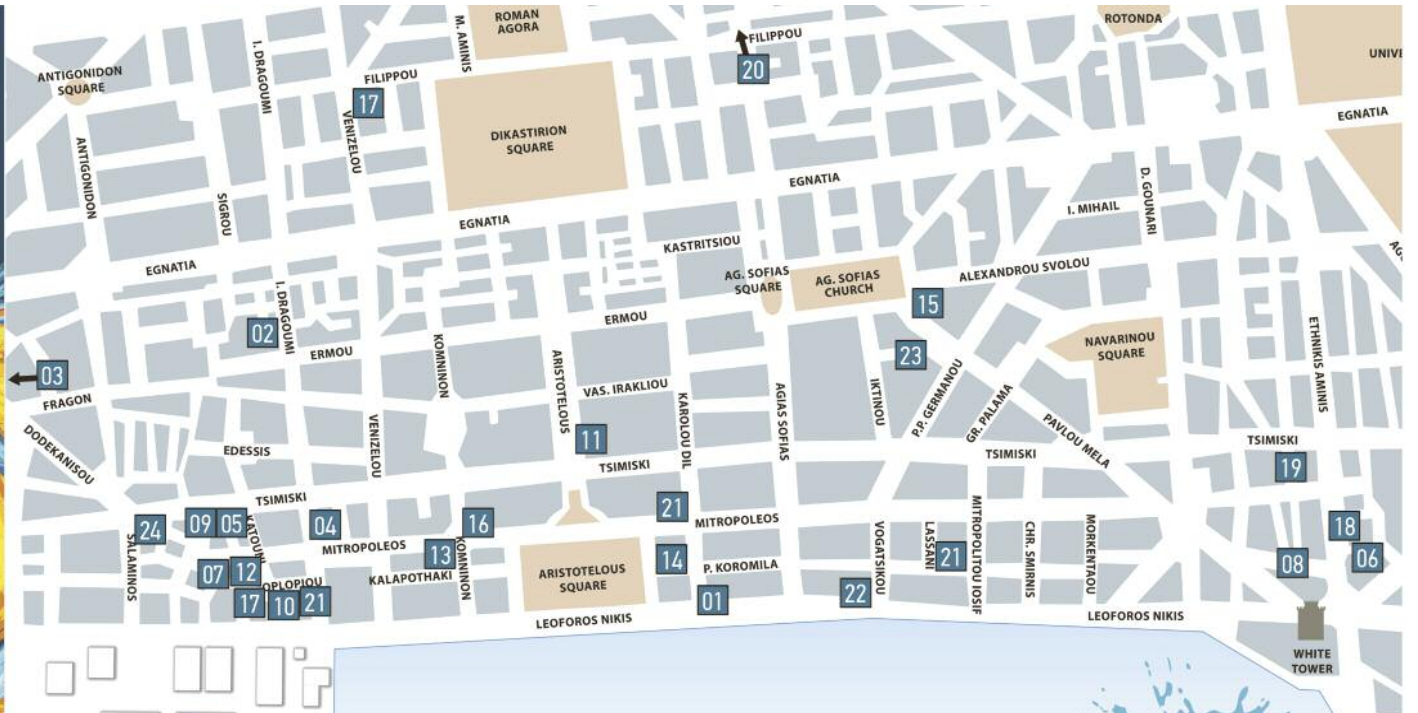
ΜΙΚΡΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

ΜΙΑ ΕΠΙΣΦΑΛΗΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ:

ΛΟΓΟΚΛΟΠΗ, ΕΞΟΥΣΙΑ ΚΑΙ Ο ΤΖΕΪΣΟΝ ΜΠΛΕΡ ΣΤΟΥΣ ΝΙΟΥ ΓΙΟΡΚ ΤΑΪΜΣ

Σαμάνθα Γκραντ

- ✘ Ένας δημοσιογράφος κλέβει ειδήσεις και βάζει τους *New York Times* στο εξώφυλλο – άλλων εφημερίδων.
- ✘ Ένα χρόνο πριν ανακαλυφθεί η λογοκλοπή του Τζέισον Μπλερ, οι *New York Times* είχαν κερδίσει 7 συνολικά βραβεία Πούλιτζερ για την κάλυψη που είχαν κάνει στην 11η Σεπτεμβρίου 2001 – αριθμός ρεκόρ, καθώς καμία άλλη εφημερίδα δεν είχε λάβει ποτέ τόσα πολλά μαζεμένα Πούλιτζερ.
- ✘ «Πείστηκα πως, ενώ το ντοκιμαντέρ δεν θα ήταν κολακευτικό για μένα, θα παρείχε ένα βάθος που θα απαντούσε ενδεχομένως στις ερωτήσεις του κόσμου, και τις δικές μου», είπε ο Μπλερ για τη συμμετοχή του στο ντοκιμαντέρ.
- ✘ Έχοντας ήδη εκδώσει βιβλίο με την ιστορία του, το *Burning Down My Master's House* (2004), ο Μπλερ εργάζεται σήμερα σύμβουλος προσωπικής ανάπτυξης.
- ✘ Μία από τις συνέπειες της υπόθεσης Μπλερ ήταν η καταγγελία εναντίον της εφημερίδας για θετική διάκριση (ότι προσέλαβε δηλαδή τον Μπλερ, όχι βάσει κριτηρίων, αλλά βάσει εθνικής καταγωγής). Ο αρθογράφος των *New York Times* Μπομπ Χέρμπερτ είχε απαντήσει τότε: «Ακούστε, το ζήτημα της εθνικότητας σ' αυτή την περίπτωση είναι τόσο ψεύτικο όσο κάποια από τα ρεπορτάζ του Τζέισον Μπλερ. Η ιδέα ότι οι μαύροι μπορούν να γλιτώσουν από κάτι που ισοδυναμεί με φόνο στα δημοσιογραφικά κυκλώματα γιατί απλά είναι μαύροι είναι εξωφρενική».

FESTIVAL SPOTS

ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΘΕΑΤΕΣ ΤΟΥ ΦΕΣΤΙΒΑΛ • DISCOUNTS AND OFFERS FOR THE SPECTATORS OF THE FESTIVAL

01 Αγιολί / Ayoli Σε μια από τις πιο προνομιακές θέσεις της πόλης, στην παλιά παραλία με θέα μαγευτική. Υψηλή μαγειρική, εξαιρετικά γλυκά και πολύ καλές τιμές. Διαθέτει και χορτοφαγικό μενού. / Great sea-view restaurant that serves haute cuisine and exquisite desserts, all at very affordable prices. A vegetarian menu is also available. Λεωφ. Νίκης 15 / 15, Nikis ave. • T. 2310262888 Διαπιστ./Accred.: -15% • CineΚάρταF: -15% • Εισιτ. ημέρας/Daily tickets: -10%	09 Νεγροπόντε / Negroponte Στεγασμένο σ' ένα κτίριο του 1888, το Νεγροπόντε προσφέρει εξαιρετικά εδέσματα παραδοσιακής ελληνικής κουζίνας. / Located on a 1888 building, Negroponte serves unique traditional greek tastes. Αγύπτου 24 / 24, Egyptou str. • T. 2310523571 Διαπιστ./Accred.: -20% • CineΚάρταF: -20% • Εισιτ. ημέρας/Daily tickets: -10%	17 Tapas bar Η Βαρκελώνη συναντά τη Θεσσαλονίκη σ' ένα εστιατόριο «κιωρί σύνορα». Γευστικά τάπας, ωραία μουσική, προσιτές τιμές. / Barcelona meets Thessaloniki in a restaurant without borders. Tasty tapas, good music, affordable prices. Κατούνη 4 / 4, Katouni str. • T. 2310547777 Διαπιστ./Accred.: -20% • CineΚάρταF: -20% • Εισιτ. ημέρας/Daily tickets: -10%
02 Αγορά / Agora Παραδοσιακά πιάτα σ' έναν όμορφο χώρο που συνδιάζει ζωντανία και απλότητα. Μεγάλη ποικιλία από προϊόντα της Λέσβου. / Traditional dishes in an appealing place with a lively casual atmosphere. A wide variety of products brought directly from the island of Lesbos. Καποδιστρίου 5 / 5, Kapodistriou str. • T. 2310532428 Διαπιστ./Accred.: -20% • CineΚάρταF: -20% • Εισιτ. ημέρας/Daily tickets: -10%	10 Όμικρον / Omikron Εστιατόριο με μεσογειακή κουζίνα και ψαρικά. Παραδοσιακές ελληνικές γεύσεις. / Mediterranean restaurant with traditional Greek cuisine including fish and sea food. Οηλοποίου 3 / 3, Orlorioiu str. • T. 2310532774 Διαπιστ./Accred.: -20% • CineΚάρταF: -20% • Εισιτ. ημέρας/Daily tickets: -10%	18 Tre Marie Ένα ταξίδι γαστρονομικής απόλαυσης και γευστικής φαντασίας πέρα από κάθε προσδοκία. Μεσογειακή κουλτούρα με ιταλικές γεύσεις. / A journey of gastronomical pleasure and tasteful fantasy beyond any expectation. Εθν. Αμύνης 3 / 3, Eth. Aminis str. • T. 2310242280 Διαπιστ./Accred.: -15% • CineΚάρταF: -15% • Εισιτ. ημέρας/Daily tickets: -10%
03 .ES Σ' ένα κτίριο art ντεκό των αρχών του αιώνα, ένας χώρος με κουζίνα βασισμένη στη μεσογειακή διατροφή με διεθνείς επιρροές. / A multinational restaurant in an Art Deco building, that serves internationally influenced mediterranean cuisine. Οράγγων 2-4 / 2-4, Fragon str. • T. 2310532503 Διαπιστ./Accred.: -20% • CineΚάρταF: -20% • Εισιτ. ημέρας/Daily tickets: -10%	11 Παλέρνο / Palermo Καφέ, jazz, αντικείμενα από άλλη εποχή. / Coffee, jazz, vintage pieces. Αριστοτέλους 8 (1ος όρ.) / 8, Aristoteles str. (1st floor) • T. 2310279958 Διαπιστ./Accred.: -20% • CineΚάρταF: -20% • Εισιτ. ημέρας/Daily tickets: -10%	19 Λούι Λουί «Louie, I think this is the beginning of a beautiful friendship» - Casablanca. All day café bar. Φιλικής Εταιρείας 15 / 15, Filikis Eterias str. • T. 2310242206 Διαπιστ./Accred.: -20% • CineΚάρταF: -20% • Εισιτ. ημέρας/Daily tickets: -10%
04 Ερμής / Ermis Όμορφο, παραδοσιακό εστιατόριο σ' ένα παλιό διάδρομο διατηρητέο. Φιλική ατμόσφαιρα με ελληνική μουσική. / Nice, traditional restaurant in an old two-storey building. Cozy atmosphere filled with greek music. Ρογκότση 4 / 4, Rogoti str. • T. 2310270783 Διαπιστ./Accred.: -15% • CineΚάρταF: -15% • Εισιτ. ημέρας/Daily tickets: -10%	12 Lena's Bistro Ένας έξυπνος μικρός και ζεστός χώρος. Καφέ, φρέσκο φυσικό χυμό, σπιτικά γλυκά, κρασιά, κοκτέιλ και σνακ. Από τις 8:30 το πρωί μέχρι αργά το βράδυ. / A little yet smart place in the center of Ladadika. Coffee, fresh fruit juices, home made sweets, wines, cocktails and snacks. From 8:30 in the morning till late in the evening. Κατούνη 7 / 7, Katouni str. • T. 2311249140 Διαπιστ./Accred.: -20% • CineΚάρταF: -20% • Εισιτ. ημέρας/Daily tickets: -10%	20 Φρειδερίκο, αγάπη μου / Freideriko, agapi mou Καινούριο μαγαζί με μοναδική ατμόσφαιρα, ιδιαίτερη αισθητική, προσεγμένα ποτά και ωραία μουσική. / New place in town with unique atmosphere, great style, delicious drinks and nice music. Ολύμπου 87 / 87, Olimpu str. • T. 2310238532 Διαπιστ./Accred.: -20% • CineΚάρταF: -20% • Εισιτ. ημέρας/Daily tickets: -10%
05 Μάντολα / Mandola Στα Λαδάδικα, το Μάντολα θα σας θυμίσει ένα όμορφο Κυριακάτικο οικογενειακό δείπνο με εξαιρετικές μεσογειακές λιχουδιές. / In Ladadika, Mandola will remind you of a beautiful Sunday family dinner with excellent Mediterranean delicacies. Κατούνη 19 / 19, Katouni str. • T. 2310523136 Διαπιστ./Accred.: -20% • CineΚάρταF: -20% • Εισιτ. ημέρας/Daily tickets: -10%	13 Eden Εκεί που χτυπά η καρδιά του εμπορικού κέντρου και δίπλα στην ηρεμία της θάλασσας, με καφέ, ποτά και κρύα πιάτα για ανήσυχους και φιλόμους ανθρώπους. / At the heart of the city's commercial centre and near the peaceful promenade, with coffee, drinks and snacks for restless art lovers. Καλαποθήκη 7 & Κομνηνών / 7, Kalapothaki & Komnion str. • T. 2310270101 Διαπιστ./Accred.: -20% • CineΚάρταF: -20% • Εισιτ. ημέρας/Daily tickets: -10%	21 Albeta Ελληνικές και Ιταλικές αυθεντικές συνταγές βασισμένες στο πιο αγνό και φρέσκο προϊόντα της Ελληνικής υπαίθρου και της ιταλικής κουλτούρας. / Greek and Italian recipes, from fresh and pure products mixed with the finest Greek/Italian culture. 1. Δραγομή 9 & Μιτροπόλεως / 9, I. Dragomila & Mitropoleos str. • T. 2310548547 Πρ. Κορομηλά & Λασσανή / Pr. Koromila & Lassani str. • T. 2310222126 Καρόλου Ντμλ 7 / 7, Karolou Diehl str. • T. 2311286288 Διαπιστ./Accred.: -15% • CineΚάρταF: -15% • Εισιτ. ημέρας/Daily tickets: -10%
06 Μυραίν / Mirsini Τόσο μακριά από την Κρήτη και όμως η μυρωδιά της ρακής και των κρητικών μεζέδων σας φέρνει πιο κοντά στη μεγαλόνησο! / So far away from the island of Crete, yet the smell of raki and the taste of cretan mezedes brings you closer to the island! Εθν. Αμύνης 6 / 6, E. Aminis str. • T. 2310228300, 2310220310 Διαπιστ./Accred.: -20% • CineΚάρταF: -20% • Εισιτ. ημέρας/Daily tickets: -10%	14 Café Balkan Μια μεγάλη ποικιλία μουσικών καταστάσεων, ένα καλογραμμένο μενού και ένα σπινγκό γέυσεων, δημιουργούν για άκρως ατμοσφαιρική mise-en-scène / A wide variety of musical situations, a well-written menu, and a setting of different flavors, create, from morning until late evening, a highly atmospheric mise-en-scène Προξένου Κορομηλά 3 / 3, Proxenu Koromila str. • T. 2310233992 Διαπιστ./Accred.: -20% • CineΚάρταF: -20% • Εισιτ. ημέρας/Daily tickets: -10%	22 Café Νίκης 35 / Café Nikis 35 Ένα στέκι πολιτισμού και τέχνης... Ένα σημείο συνάντησης για μικρά και μεγάλα διαλείμματα της καθημερινότητας, που συντηρεί αρμονικά την ποιητική μουσική με την ανθρώπινη επαφή. / A meeting point, ideal for small and big breaks, which harmoniously combines quality music and human touch. Λεωφ. Νίκης 35 / 35, Nikis Ave. • T. 2310230449 Διαπιστ./Accred.: -20% • CineΚάρταF: -20% • Εισιτ. ημέρας/Daily tickets: -10%
07 Ζύθος / Zithos Ζωστή, φιλική ατμόσφαιρα, 50 είδη μπίρας και ιδιαίτερες προτάσεις από την ελληνική και διεθνή κουζίνα. / Lively friendly atmosphere, 50 kinds of beer and interesting combinations of greek and international tastes. Κατούνη 5 / 5, Katouni str. • T. 2310540284 Διαπιστ./Accred. & CineΚάρταF: Μενού 3 πιάτων + 1 ποτήρι κρασί ή μπίρα (συνολικά 12€) / 3 course menu + 1 glass of wine or beer (total 12€)	15 Estrella Ιδανικός συνδυασμός μεσογειακής κουζίνας και εξαιρετικής μουσικής. Ελληνικά τάπας, κρασιά, κρασιά μικρών παραγωγών και ισπανικές μπίρες. / The new Greek Tapas Bar style combines gourmet cuisine with low prices, great music and cool ambience. Παύλου Μελά 48 / 48, Pavlou Mela str. • T. 2310272045 Διαπιστ./Accred.: -10% • CineΚάρταF: -10% • Εισιτ. ημέρας/Daily tickets: -10%	23 Pastafloa Darling! Απολάυστε τον καφέ ή το ποτό σας σε ένα περιβάλλον πολυχρωμο και παραμυθένιο σε έναν χώρο mix & match που απονέμει μια 60s ατμόσφαιρα. / Enjoy a coffee or a drink in a colorful and magical environment, in a 60s mix & match atmosphere. Ζεύξιδος 6 / 6, Zefxidos str. • T. 2310261518 Διαπιστ./Accred.: -20% • CineΚάρταF: -20% • Εισιτ. ημέρας/Daily tickets: -10%
08 Ζύθος Ντορέ / Zithos Doré Φιλικό και ζεστό περιβάλλον σ' έναν χώρο με θέα το Λευκό Πύργο. Μεγάλη ποικιλία σε κρασία και μπίρες. / A spacious restaurant with a view of the White Tower and a cosy, lovely atmosphere. Good choice of bottled or draft beers and wines. Πλ. Τσιρογιάννη 7 / 7, Tsirogianni sq. • T. 2310279010 Διαπιστ./Accred. & CineΚάρταF: Μενού 3 πιάτων + 1 ποτήρι κρασί ή μπίρα (συνολικά 12€) / 3 course menu + 1 glass of wine or beer (total 12€)	16 Εξέλισιор / Excelsior Γουρμέ πιάτα από τη μεσογειακή κουζίνα και βροσερά cocktails σ' ένα μοναδικό bistro στην καρδιά της πόλης. / Gourmet mediterranean flavors and tasty cocktails in a unique bistro in the heart of the city. Μιτροπόλεως 23 & Κομνηνών / 23, Mitropoleos & Komnion str. • T. 2310021010 Διαπιστ./Accred.: -15% • CineΚάρταF: -15% • Εισιτ. ημέρας/Daily tickets: -10%	24 The Rover Bar Rock indie bar με vintage διακόσμηση, σ' ένα επιβλητικό κτίριο στην καρδιά της πόλης. Απολάυστε τη μεγάλη ποικιλία του σε μπίρες. / Rock indie bar with vintage decoration, set in the heart of the city. Enjoy a vast selection of beers. Σαλαμινός 6 / 6, Salaminos str. • T. 2310544304 Διαπιστ./Accred.: -20% • CineΚάρταF: -20% • Εισιτ. ημέρας/Daily tickets: -10%

protagon.gr

ιστορίες για να σκεφτόμαστε διαφορετικά

ΜΟΥΣΙΚΗ
ΘΕΑΤΡΟ
ΣΙΝΕΜΑ
ΧΟΡΟΣ
ΤΕΧΝΕΣ
ΒΙΒΛΙΟ
ΦΕΣΤΙΒΑΛ
ΠΑΙΔΙ
ΘΕΜΑΤΑ
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ
ΑΡΘΡΑ

culture now.gr

ΟΙΝΟΙ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

Όινοι Βορείου Ελλάδος

Γραφεία: Γιαννιτών 90, 54 627 Θεσσαλονίκη, Τ: 2310 281 617, F: 2310 281 619, E: info@wineroads.gr
 www.winesofnorthgreece.gr, www.wineroads.gr, www.facebook.com/winesofnorthgreece.gr
 Wines of NorthGreece @Wines_ofNorthGR, wines_of_north_greece

το Ελληνικόν Green Family

Πρότυπα καταστήματα βιολογικών προϊόντων.

γεννιέται στη φύση

περνάει από αυστηρό έλεγχο

το βρίσκετε στο Ελληνικόν!

ΒΙΟ HELLAS Προτιμάτε πιστοποιημένα καταστήματα!

Απόκτησε το δικό σου κατάστημα, franchise "το Ελληνικόν"
 *
 Τηλ: 2310 222 156
 Fax: 2310 222 157
 info@greenfamily.gr

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
 Κέντρο: Βατικίων 28 - Τηλ: 2310 257 503
 Καλαμαριά: Θ. Σοφούλη 34 - Τηλ: 2310 429 044
 Πανόραμα: Κοιμηγιών 27 - Τηλ: 2310 023 820
ΡΟΔΟΣ: Αμμοκώστου 10 - Τηλ: 22410 22430
ΣΑΝΘΗ: Δαγκλή 27 (στο εμπορικό κέντρο) - Τηλ: 25410 221222

greenfamily.gr
 online αγορές και παράδοση κατ' οίκον!

IN THIS WORLD

by Elena Christopoulou

It is our experience on this planet (for the time being at least) that documentaries capture, though it is an elusive one. When our ecological system undergoes such constantly altering mutations (as a result of our own mishandling of course), the human and animal experience is accordingly affected, shaped and transformed. The films of the **Habitat** section chronicle this relationship, its turbulent history and its uncertain future.

Edgar Hagen's *Journey to the Safest Place on Earth* examines the search for a safe repository of nuclear waste. Traveling from Switzerland to Mexico and from China to Sweden, Hagen presents a most crucial problem that begs for an immediate solution. The efforts of two very different cities' inhabitants to cope with economic and social changes are presented in *It's Better to Jump* by Patrick Stewart, Mouna Stewart and Gina Angelone and *Braddock America* by Jean Loic Portron and Gabriella Kessler.

Emptying the Skies by Douglas Kass and Roger Kass and *The Laxá Farmers* by Grímur Hákonarson bring to our attention the cruel poaching of migratory songbirds in southern Europe and the protests against the dam of the Laxá river, respectively, while Nocem Collado divides in chapters the relationship of *Women and Water* and the right to free access to clean water.

The things that connect and divide Siberia and the Bay of Biscay, the two edges of the European continent which are "physically" linked by the "Western Siberia-Western Europe" pipeline are analysed in *Pipeline* by Vitaly Mansky. Siberia becomes a protagonist in her own right in *Winter* by Cristina Picchi, that gathers the thoughts and feelings of the people who endure the harsh climates of the Siberian landscape. And, last but not least, *White Earth* by J. Christian Jensen crosses the Pacific to reach another North, that of the American Northern Plains, where different people go to work in the oil fields in the hope of fulfilling their American dream.

NICOLAS PHILIBERT TRIBUTE

Discover the beautiful work of the French filmmaker Nicolas Philibert (who knows all about how *To Be and*

to Have) "I often say that the less I know the more I feel. This means that I start making my films from a non-knowledge position, from my ignorance, from my questions and doubts – and not from a well of information that I have gathered beforehand. My research is the film itself! Certainly, we don't start from zero, but the truth is that if I knew a lot about a film, I wouldn't have the interest in shooting it. This is why I try to preserve my curiosity, my drive, to keep my appetite for the days of the shooting. It is not my goal to 'tackle an issue,' but to take a risk in a world that is foreign to me, to throw myself into the unknown. Take *To Be and to Have* for example. People thought I'd spend three months inside the class before the shooting would start, so that the children would end up forgetting we were there. On the contrary, I started shooting on the very first day!"

DEMOCRATIC NECESSITY

In our next issue's the cover will feature an image from the *Everyday Rebellion* documentary by Arman and Arash T. Riahi. "There is an urge in people, everyday people, not only activists, to change the ways of living around the world," the two directors mention. "You might call this activism, but we call it Everyday Rebellion. It is quintessential to any society that calls itself democracy to act out its right to protest, a most necessary tool of mankind if things go wrong."

Winter

To Be and to Have

DON'T MISS:

- ✦ Our Staff and Volunteers Street Party! On Thursday 20/3, at around 21:30, we'll be taking it to the streets – come and find us at Egyptou St., at the Ladadika area.
- ✦ Listen to the masters' voice: Join the daily Market Talks with the industry professionals. (March 19–21, 17.30–18.00, Excelsior room at the Electra Palace hotel)
- ✦ Discover alternative ways of documentary distribution with Ben Kempas' EDN masterclass "Distributing an auteur documentary: a case study on *I Am Breathing*." (March 21, 2014 at 11:15–13:00, John Cassavetes Theatre)

ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΑ

16^ο Φεστιβάλ
Ντοκιμαντέρ
Θεσσαλονίκης

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ
& ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ • www.hppt.gr